

הקול החמישי

להאיר את שמחת חתן וכלה

במאור ההודיה לה'

פה אמר ה'
עוד ישמע

במקום הזה...

בערי יהודה

ובחצות ירושלים...

קול ששון
וקול שמחה
קול חתן
וקול כלה
קול אומרים

הודו את ה' צבאות

כי טוב ה'

כי לעולם חסדו

(ירמיהו פרק לג)

הקול החמישי

להאיר את שמחת חתן וכלה
במאור ההודיה לה'

ברכת המזון לנישואין (ספרד ועה"מ)

תפילה וזמירות לעת החופה

שבע ברכות המבואר

פניני דרוש

מעשיות

ועוד

נכתב ונערך בסיעתא דשמיא
ארגון קול תודה - לעולם אודך

יהודה טאוב

סיון תשע"ח

ניתן להזמין כמוזכרת לחתונה

ושבע ברכות

055-678-5647

טלמסר: 079-5420539

מייל: 8436092@gmail.com

עיקר העניין לשמח חתן וכלה הוא שירגישו הודאה להשי"ת

הקול החמישי והאחרון (בירמיה ל"ג: "קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים וכיו) הוא "קול הודו" (קול אומרים הודו את ה' צבאות כי טוב ה' כי לעולם חסדו, מביאים תודה בית ה'), שהאחרון כולל תמיד כל מה שלפניו, והוא הקול העיקרי. כי עיקר הענין לשמח חתן וכלה הוא שירגישו הודאה להשי"ת, על כן אמרו חז"ל "המשמח חתן וכלה כאילו הקריב קרבן תודה"
ספר אוצרות יוסף לר' יוסף ענגיל זצ"ל (דרוש ח')

עימוד כריכה ושערים

קטת
עימוד ומייל

050-412-452-4

✉ Kesetgraf@gmail.com

תוכן הענינים

- 6 פתיחה
- 7 הקול החמישי קול הגאולה
- 9 המטרה הפנימית של שבע הברכות

שער החופה

- 16 פיוט מי אדיר
- 17 ברכות ארוסין
- 18 שני שלבים של נישואין
- 19 תפילה לציבור בעת החופה
- 20 קריאת הכתובה ושהחינו על הטלית
- 21 טעם המנהג לשיר עוד ישמע
- 23 תפילה לזכות לשמח חתן וכלה

שער שבע ברכות

- 26 סדר השבע ברכות
- 28 מבנה השבע ברכות
- 30 "חתן וכלה" - השי"ת וכנסת ישראל
- 32 הברכה האמיתית
- 34 תעלומת הקול החמישי
- 36 להודות ולספר בחתונה

שער ברכת המזון

- 40 הלכות שבע ברכות לאשכנזים
- 41 ברכת המזון (ספרד)
- 47 ברכת המזון (עה"מ)

שער הדרוש

- 54 חתן וכלה חייבים בקורבן תודה
- 55 קרבן תודה בשבעת ימי המילואים
- 55 מהרה... ישמע בהרי יהודה
- 56 הודיה על זוגו של אדם כקריעת ים סוף
- 58 אירוסין ונישואין עם הקב"ה

סיפורי הודיה בנישואין

- 64 דרשות לכל אירוע

HaRav Avigdor Nebenzahl

ה"ר אביגדור נבנצל

ה'תשס"ג

ב"מ א"ת

ב"מ א"ת

ב"מ א"ת

ראיתי את הקונטרס "הקול החמישי"
והוא מעלה על נס את חסדי הבורא עמנו,
וכדאי הוא ענין נשגב זה להתבונן בו,
תגדילו תורה ותאדירו.

צעיר הלויים
אביגדור נבנצל

[Faint handwritten text, likely a signature or note.]

RABBI YITZHAK SILBERSTEIN
Rabbi of Ramat Elchanan
Bnei Brak

יצחק זילברשטיין
רב שכונת רמת אלחנן
בני ברק

דברי הרב הגאון רבי אביגדור נבנצל שליט"א
אינם זקוקים להסכמה
ויש להגדיל תורה ולהאדירה

MOSHE BRANDSDORFER

RABBI OF
HEICHAL HORO'OH
JERUSALEM

3 ZONNENFELD ST, TEL: 972-2-5322775
HOME: 972-2-5370033

משה בראנדסדארפער

אב"ד ור"מ היכל הוראה ירושלים
נשיא בני התורה יחידת תורה בארץ הקודש
סוכר אמור מן הקנה בשם ויז
מחבר ספרי "היכל הוראה" תשובות והוראות
פניח"ק ירושלים תוכביא

בס"ד יום שני ז' סיון תשע"ח לפ"ק

באתי בברכה לחיבורו של קונטרס "הקול החמישי" המבאר את
גודל מצות ההודיה לה' בשעת שמחת נישואין מאת הרה"ג יהודה
טאוב שליט"א יו"ר ארגון קול תודה:

וידוע שכל שמחת החתן עיקרה הודאה והלל להקב"ה שהוא
מכיר בטוב השם יתברך ושמו ומודה לו.

אשר ע"כ אף ידי תיכון עמם להפיץ חיבורו ברבים לזכות בהן בני
ישראל. והשי"ת יזכה אותו שעוד יזכה ללמוד וללמד ולהרביץ תורה
ברבים מתוך נחת דקדושה ויפוצו מעיינותיו חוצה, ולהרבות כבוד
התורה וכבוד שמים בתוך נחת והרחבת הדעת להגדיל תורה
ולהאדירה אכי"ר.

וע"ז באעה"ח

פתיחה

עוד ישמע... קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול פלה

שמחת חתן וכלה, עיקרה הלל והודאה להקב"ה על חסדיו. כמו שכתב המהרש"א (ברכות ו' ע"ב): "אגרא דבי הלולי מילי - רצה לומר לשמחו בשמחה בדבור של מצוה, להזכיר חסדי המקום בבריאה לקיום עולם, והוא שסיים [את ה"קולות" המובאים בפסוק לענין שמחת חתן וכלה] באומרו (ירמיהו לג): 'קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול פלה קול אמרים הודו את יי צבאות פי טוב יי פי לעולם חסדו' - שקולות השמחה [המוזכרים לפני זה בפסוק] יהיו בשבח המקום".

הקול החמישי - אינו רק עוד קול, אלא הוא ביאור מהותם של הקולות הקודמים. במה ששים ושמחים החתן והכלה והמשתתפים? ב'הודו את ה' צבאות' - בזכירת חסדי המקום, בבריאה הנפלאה שברא, ובהודיה נלהבת לה' על חסדיו.

בנוסף ברכות 'שבע הברכות' הנהוג אצלנו, קול החמישי שונה מלשון הכתוב בירמיה, ואנו אומרים במקום לשון הפסוק "קול מצהלות חתנים מחפתם ונערים ממשלתה נגינתם". לקמן יתבאר, שוודאי אין הכוונה בשינוי זה לשנות את המשמעות, אלא אדרבה, לחזק את המשתתפים שכל שמחתם תהיה בהודיה ופרסום חסדי ה' המרובים. ברם, כתוצאה משינוי זה, רבים אינם מודעים שעיקר מטרת ה'שבע ברכות' היא להודות ולשבח לבורא יתברך על חסדיו הנפלאים.

יהי רצון שחוברת זו תעזור להחזיר את ה"קול החמישי" לשבע הברכות, ולחייז של כל יהודי.

הקול החמישי קול הגאולה

התורה ניתנה בחמשה קולות (המופיעים בפרשת יתרו), בגאולה יש חמשה קולות (המופיעים בירמיה ל"ג), בשמחת חתן וכלה ניתן להשיג את חמשת הקולות של מתן תורה והגאולה (כמבואר בגמ' ברכות ו: ובבאור הגר"א שם). **מה סוד המספר חמש?**

מבאר המהר"ל (גבורות השם כ"ג):

"חמשה הוא מספר מתיחס אל הגאולה, כי החמשה ארבע לארבע רוחות ואחד באמצע, והאחד שהוא באמצע הוא מאחד כל הארבע. לפיכך חמשה סוד הגאולה שהוא קבוץ המפורדים והמחולקים".

ביאור הדברים: המספר ארבע מתייחס לגלות, מספר חמש מתייחס לגאולה. לדוגמא: עם ישראל גלה ארבע גלויות (מצרים, בבל, יון, אדום), לאחר מכן (מיקום חמישי) נזכה לגאולה. ארבע מאות שנה נגזרו לגלות מצרים (ארבע וארבע מאות שורש אחד הם - מהר"ל), וחמש לשנות יש בגאולה (והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי, והבאתי).

שעם הדבר: גלות הוא פיזור האומה, כשרוצים לומר על דבר שהתפזר מאוד אומרים שהוא מפוזר בארבע רוחות השמים, לפיכך מספר הגלויות ארבע. לעומת זאת גאולה היא קבוץ והתאחדות אותם שהיו פזורים ומפורדים. לפיכך מספר חמש מתייחס לגאולה, כי הוא מרמז על אחדות, שכן חמש זה ארבע לארבע רוחות ואחד באמצע ❁❁ והאחד שהוא באמצע הוא מאחד כל הארבע. לפיכך חמשה סוד הגאולה שהיא קבוץ המפורדים והמחולקים.

העולם נברא באות ה' - 5

ברא ה' את העולם באות ה' (רש"י (ברא' ב, ד) "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם" בה' בראם), מדוע דווקא באות ה'? האות ה' בגמ' חמש, ללמדך שבעולם ארבעה יסודות (דומם צומח חי מדבר, אש מים רוח עפר) וה' הוא הכוח החמישי המחיה את כולם, ומאחדם בזה שבראם.

צופיך ונראה דבר נפלא בבחינת 'מבשרי אחזה אלוקה', ביד יש לנו חמש אצבעות, ארבע אצבעות בצד אחד, ואגודל בצד השני. לעומת זאת ברגל חמש האצבעות בשורה. למה הקב"ה ברא כך את היד? שכן אם נרצה להחזיק דבר בחמש אצבעות בצד אחד הוא יפול, חסד ה' עלינו שהאגודל בצד השני, כך החפץ מוחזק היטיב.

זה בדיוק סוד המספר חמש - הוא הנותן כוח וקיום לכל הארבע הוא מחזיק אותם. ה' - נותן כוח לכל ארבעת הכוחות שבעולם ומחיה את כולם, כנאמר 'ואתה מחיה את כולם'. וזה האות ה' יוד - יחידו של עולם בתוך הד'. לכן שמה יד - שכן כאשר האגודל מתקפל הוא כעין האות יוד והאצבעות הם ד' - לכן שמה יד.

הקול החמישי בגאולה ובשמחת חתן וכלה הוא קול ההודיה. 'הקול החמישי' הוא לא קול נוסף, אלא הוא הקול שמחיה את כל ארבעת הקולות הקודמים. אם רוצים לזכות לחיים של ששון ושמחה, אם רוצים שבביתנו ישכנו אהבה ואחוה שלום ורעות, יש להכניס את הקול החמישי - קול ההודיה אלינו לביתנו ולשמחת חתן וכלה.

המטרה הפנימית של שבע הברכות

בשמחת חתן וכלה, קרובי וידידי החתן והכלה מתאספים איתם, ומברכים שבע ברכות במשך שבעה ימים. מדוע תקנו חז"ל ריבוי ברכות כזה, דבר שלא מצאנו במצוות אחרות?

א. חטאו של אדם הראשון

במשנת רבי אליעזר (פ"ז) כתוב: "לא נטרד אדם הראשון מגן עדן אלא על כפיית הטובה, שנאמר (בראשית ג') 'ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי', אמר לו הקב"ה, עזר שמתיה לך ואתה אומר 'האשה אשר נתת עמדי'!?"

כל מתבונן מתפלא על מדרש זה, וכי כפיות טובה היה חטאו של אדם הראשון? הרי חטאו היה שאכל מעץ הדעת?

אולם התשובה ברורה (כפי שמבאר בספר "שערי אהבה" פ"ד), כפיות טובה לא הייתה עצם החטא, אלא שורשו. אילו אדם הראשון היה מתבונן בכל החסדים הנפלאים שבורא עולם העניק לו, לא היה חוטא.

אלו אדם הראשון היה פותח את עיניו בבוקרו הראשון, רואה את השמים ואת הארץ, השמש, העצים, הפרחים ... את כל הבריאה המורכבת והמשוכללת שהשי"ת הכין עבורו, והיה שם לב לחסד העצום של השי"ת ששקד לברוא את כל הדברים האלו לטובתו. לאחר מכן היה ניגש לטעום מפרות הגן כפי שצוהו הקב"ה, שת ליבו ליופיים המרהיב, לטעמם

הייחודי, לניחוחם ולסגולתם ... ועם זה היה חש את טובו וחסדו המופלגים של בורא העולם שיצר את כל הפירות האלו להנאתו ולשמחו. התרגשותו מהחסד ומהטוב המופלא של רבש"ע היתה מגיעה לממדים כאלו, שלא היה ייתכן שהוא ילך נגד רצונו ית', ויחטא אחר כך באכילת עץ הדעת.

נמצא שאין כוונת חז"ל לומר שאדם הראשון נענש על כפיית הטובה. הוא ודאי נענש על האכילה מעץ הדעת. אך כיצד הגיע לחטא זה? מגלים לנו חז"ל, שלא חש מספיק בחסדי ה' אליו ולא הכיר טובה, ומשם הגיע לתחושה המעוותת שאף ללכת נגד רצון ה' יכול להיות טוב ונחמד, "כי טוב העץ למאכל ... ונחמד העץ להשכיל". אם היה מכיר כמה ה' טוב ואוהב אותו, היה מבין שאם ה' אמר לו לא לאכול מעץ הדעת, הרי זו סכלות מובהקת לעבור על הוראותיו הנאמרות מתוך אהבה גדולה ומתוך שחפץ בטובתו. בנוסף לכך, מתוך הכרתו בכל המתנות הטובות שהקב"ה המציא בשבילו, היה מרגיש רצון לגרום לו נחת רוח, ולא ח"ו ההיפך על ידי ההליכה נגד רצונו.

ב. הטובה הגדולה מכולם

מתוך כל החסדים הרבים שאדם הראשון קיבל, רואים מחז"ל שעיקר הביקורת על כפיות הטובה נגדו היתה על שלא הכיר בטובת ה"עזר כנגדו" שהקב"ה העניק לו - האשה. למה דווקא על חסד זה היתה קפידה כל כך גדולה?

רבש"ע שם בעולם אין ספור פריטים מועילים ומהנים לשמח אותנו ולהועיל לנו, ועל ידם מגלה את טובו ואהבתו אלינו.

אולם מתוך כולם, קשה למצוא דבר שמגלה זאת יותר משמחת חתן וכלה. הקב"ה היה יכול לברוא תוכניות רבות להמשכויות הדורות של בני האדם. אולם הקב"ה ברא את כל הגוונים השונים של סוגי השמחה, מרניני הלב ומשיבי הנפש, ואת כולם שם בשמחת חתן וכלה: "אשר ברא ששון ושמחה, חתן וכלה, גילה, רינה, דיצה וחדוה, אהבה ואחוה ושלוש וריעות". יש במציאות נפלאה זו גילוי מרהיב של חסד ה', שבשבילו יש לעצור את הכל ולהתרכז בו שבעה ימים רצופים.

ג. למה לא בראה תחילה

עוד יש לשים לב, שבבריאת העולם, קיבל האדם את הכול מוכן ומזומן בלי צורך לטרוח, חוץ מהאשה, שאותה לא קיבל מיד, רק כאשר ראה והרגיש בחסרון, כפי שכתוב במדרש "התחיל אדם הראשון מתרעם לפני הקב"ה ואומר לפניו רבש"ע לכל הבריות שבראת בעולמך בראתה זוג ולי אין זוג שנאמר "ולאדם לא מצא עזר כנגדו", אז הפיל עליו ה' תרדמה וברא את האשה. מדוע לא קיבל גם את האשה מיד?

ברור, שהקב"ה רצה שהחסד המופלג הזה לא יתקבל בלי לשים לב אליו. הוא רצה לעורר את אדם שיתבונן בחסד שיש בבריאת האשה, על ידי שיראה כמה קשה לו בלעדיה, ואז כאשר יברא אותה, ידע להעריך ולהודות עליה באופן הראוי. לכן מובן שכאשר אדם הראשון לא הכיר בטובה הנפלאה הזאת - הייתה קפידה גדולה בשמים על כך.

ד. תיקון החטא בקול החמישי

פך גם היום, על אף שאת רוב צרכיו החיוניים מקבל האדם בדרך כלל בקלות, את האשה הוא זקוק לחפש, ויש שצריכים לחפש שנים רבות עד שזוכים למוצאה. מדוע? ברור כנ"ל, שהקב"ה רוצה שיחוש האדם הכרת טובה ראויה על המתנה הנפלאה הזו.

שבוע הברכות של ברכות הנישואין שאנו מברכים, מטרתן לעורר הכרת טובה זו שהיתה חסרה לאדם הראשון - והן תיקון שורשי לחטאו. נמצא לפי זה מה שאמרו חז"ל (מס' כלה פרק א') "כלה בלא ברכה אסורה לבעלה" היינו שבלי הרוממות של הכרת טובה זו שיש בברכת הנישואין, יש כאן המשך של חטאו של אדם הראשון רח"ל.

בזה מתברר באופן נפלא, כיצד הקול החמישי מהווה את שלימות הגאולה. קלקול העולם התחיל בחוסר הודיה ראויה על המתנה הנפלאה שברא השי"ת בנישואין. תיקון העולם יהיה בקול החמישי "קול אומרים הודו את ה' צבאות כי טוב ה' כי לעולם חסדו", על הששון והשמחה שיש במציאות המרהיבה של חתן וכלה. בזה בעה"י נתקן את החטא הראשון והבריאה תגיע לשלמותה המיוחלת.

ה. לבנות בית של הודיה

יש לשים לב לנקודה חשובה בעניין זה: בברכות הנהנין ברור שאין מטרת הברכה שהאדם יברך לפני האכילה, ואחר כך, במשך האכילה ישכח לגמרי מברכתו. ודאי מטרת הברכה היא

שעל ידה האדם ירגיש במשך כל שעת אכילתו את טוב ה' ואת אהבתו לברואיו הניכרים ממה שהמציא את ההנאה והתועלת של המאכל שעכשיו אוכל.

כך גם בברכות חתנים, אין הכוונה שיברכו את שבע הברכות בתחילת הנישואין וישכחו מהן. אלא הן צריכות ללוות את החתן והכלה במשך כל חייהם. על בני הזוג בכל משך חייהם נישואיהם להרגיש את החסד הגדול של השי"ת שברא את המציאות הנפלאה של "חתן וכלה" עם כל רגשות השמחה - המרוממים את האדם והמקרבים אותו לאביו שבשמים - המלווים המצאה מופלאה זו. כאשר הם יודו להשי"ת תמיד באופן זה, ביתם יהיה מקום של השראת השכינה, עם כל ההשלכות של ברכה והצלחה המלוות תופעה זו.

וצראה, שכלול בכוונת חז"ל במצות ההשתתפות בשמחת נישואין, ובתקנת שבע הברכות, שגם המשתתפים יתעוררו להרגיש את החסד הגדול שבנישואין שלהם שהיו או שיהיו בעז"ה, ולהודות להשי"ת עליהם. על כל הנמצאים להרגיש את המשמעות של שבע הברכות לא פחות מהחתן והכלה - להתרגש מטובו ית' המופלא שהעניק בן/בת זוג, ולחוש את אהבתו אליהם אישית הנחשפת בזה.

מאמר זה מתוך הספר הנפלא "שערי אהבה" - שערים לעולם הנפלא של אהבת השי"ת. תודה רבה לרב המחבר שליט"א, על עזרתו הרבה בעריכת המאמרים. הרבה מהרעיונות המובאים בחוברת זו הם מספרו הנפלא שממש פותח את הלב לאהבת ה'.
יהי רצון שחפץ ה' בידו יצלה, לעורך ליבות בני ישראל לאהבת ה'.

להודות ארבעים יום

מסופר על יהודי צדיק מצדיקי ירושלים, שבנו הגיע לגיל השידוכין. כיוון שראה שהשידוך מתמהמה, קיבל על עצמו ללכת ארבעים יום לכותל המערבי ולהתפלל לה' על בנו יקירו שימצא במהרה את זיווגו. והנה, ב"ה ביום הארבעים השתדך בנו עם זוג הגון, "ענבי הגפן בענבי הגפן".

למחרת האירוסין רואים בני הבית והנה שוב הוא משכים לתפילה בכותל.

שאלו אותו כולם: "והלא בנך הבא בתור יש לו עוד כמה שנים עד שיגיע לגיל השידוכין ומדוע שוב אתה הולך לכותל?"

אמר להם אותו יהודי צדיק: "על שידוך כזה שזכינו להתפלל עליו ארבעים יום, ראוי גם להודות ארבעים יום... וכך הלך הוא במשך ארבעים יום לכותל המערבי להודות על הזוג".

שער החופה

החתן והכלה

הם כדוגמת חתן וכלה של מעלה

[הקב"ה וכנסת ישראל]

וכאשר מכניסים את החתן תחת החופה

הוא

מעורר למעלה יחוד שלם

ופורח כל הצינורות

ולכן

זאת מצווה שאין לה שיעור,

וצריך להיזהר בה מאוד.

סידור "קול יעקב"

(לר' יעקב קאפיל זצ"ל)

פיוט מי אדיר

יש נוהגים לומר לפני החופה:

כשהחתן מגיע:

מִי אֲדִיר עַל הַפֶּל, מִי בָרוּךְ עַל הַפֶּל, מִי גָדוֹל עַל הַפֶּל, מִי הַגּוֹל עַל הַפֶּל, הוּא יְבָרֵךְ אֶת הַחַתָּן וְאֶת הַפֶּלָה.

באור: השי"ת שהוא חזק, מבורך, גדול ונישא מעל כל הנמצאים, הוא יברך את החתן ואת הכלה.

כשהכלה מגיעה:

מִי בֶן שֵׁיחַ שׁוֹשֵׁן חוּחִים, אֶהְבֵּת פֶּלָה מְשׁוּשׁ דּוּדִים. הוּא יְבָרֵךְ אֶת הַחַתָּן וְאֶת הַפֶּלָה.

באור: מי המבין תפילות האמהות שרה רבקה רחל וחסנה, שמעשיהם נאים ומריחים כשושנה, והיו עקרות כחוחים וכקוצים שלא נותנים פירות, וכולם נפקדו בבנים צדיקים שמהם נבנה העולם. מי המבין את מעלת אהבת רעים שגורם למעלה משוש דודים [שמחת חתן וכלה למטה, גורמת שמחת כנסת ישראל עם הקב"ה - שהם כביכול זיווג שלמעלה]. מי מבין זאת, הלא הוא ה' והוא יברך את החתן והכלה בבנים ובבנות צדיקים וצדקניות. (ע"פ הספר אגרא דבי הלוי)

מנהג כל ישראל בבית חתן וכלה שמשמחין בקולות של שמחה ואומרים דברי שירות ותשבחות לפני הקב"ה וזוכרין אותותיו וחסדיו עם ישראל מקדם וקיווי גלוי מלכותו והבטחותיו הטובים ובשורות נחמות שבישירו הנביאים את ישראל ופיוטין הרבה על אילו הדברים וכיוצא בהן בקול נגינות ובבתי חתנים וכלות שמחות וזכר חופות וברכות להצליחם ולהכשירם ואין אדם בעולם מיישראל נמנע מכל אלה. (תשובות הגאונים - סימן ס)

עוד ישמע... קול אלהים וקול חתן וקול פלה

ברכות ארוסין

דעת ראשונים רבים שהברכה שמברכים על הארוסין, אינה ברכת המצוות, אלא ברכת שבח והודיה היא, שישראל משבחין ומודים להקב"ה על אשר נטע בהם קדושה בכל דרכיהם, טיהרם והבדילם מכל מעשה אסור וקדשם בכל מעשה מותר.

חופה זו שחתן וכלה עומדים תחתיה לבוא בברית כדת משה וישראל, עדות היא על קדושתם של ישראל יותר משאר האומות, על כן שמחים כל הקרואים ומודים לה' ומברכים אותו על שהנחה את עמו האהוב איך להשתמש אף בעולם החומרי הגשמי באופן של רוממות וקדושה: "ברוך אתה ה' מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין".

מסדר הקידושין נוטל כוס יין בידו ומברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל הָעֲרִיזוֹת, וְאָסַר לָנוּ אֶת הָאֲרוּסוֹת. וְהִתִּיר לָנוּ אֶת הַנְּשׂוֹאוֹת לָנוּ, עַל יְדֵי חֲפָה וְקִדּוּשֵׁינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֲפָה וְקִדּוּשֵׁינוּ.

החתן אומר קודם נתינת הטבעת: **הֲרִי אֶתְּ מְקַדְּשֶׁת לִי, בְּטַבְעֶת זוּ, כְּדַת מִשְׁהַ וְיִשְׂרָאֵל.**

שני שלבים של נישואין

המילים "על ידי חופה וקידושין" טעונות הבהרה. מהי מהותם של שני שלבים אלו של הנישואין: "קידושין" (הנקרא בלשון חז"ל "אירוסין"), ו"חופה" (שהיא עצם הטכס של הנישואין)? עוד צריך ביאור למה אומרים בברכה זו "חופה" לפני "קידושין" הרי תחילה עושים את הקידושין ורק אחר כך את החופה?

הנישואין מורכבים משני חלקים: "אירוסין" הוא מלשון איסור, שהאשה נאסרת לכל האנשים שבעולם חוץ מבעלה כהקדש, זו בחינת יראה - לא תעשה. "נישואין" הם התאחדות האיש והאשה מתוך אהבה אחוה שלום ורעות. עיקר חשיבותה הייחודית של קדושת ישראל היא ברוממות היחס הנעלה של הקשר שבין בני הזוג. לכן בברכה אנו מודים תחילה על המטרה שהיא קדושת האיחוד והאהבה של החופה, ואחר כך גם על הקידושין שהם בבחינת הגבלה וגדר, שבלעדיהם לא יתכן השגת המטרה הנכספת הזו.

במקביל לכך, הקב"ה נתן לנו תורה הכוללת מצוות לא תעשה המרחיקות אותנו מן החומר, וגם מצוות עשה המרוממות ומחברות אותנו לבורא עולם. וכתב המהרש"א שבמשפט "מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין" יש הודיה להקב"ה שקידש אותנו במעמד הר סיני ע"י חופה וקידושין. שמתן תורה היה בחינת אירוסין כמו שכתוב "תורה צווה לנו משה מורשה קהלת יעקב", ודרשו חז"ל "אל תקרי 'מורשה' אלא 'מאורסה'" - בבחינת מצוות לא תעשה. וכן מתן תורה היה כמו נישואין כמו שאמרו חז"ל "ביום חתונתו" זה מתן תורה - בבחינת מצוות עשה. וכמו בחתן וכלה גם בתורה, העיקר הוא הקשר של אהבה בין ישראל לבורא העולם הנעשה על ידי מצוות העשה, ומטרת מצוות הלא תעשה היא לעזור להשגת קשר נעלה זה.

עוֹד יִשְׁמַע... קוֹל יְשׁוּעָה וְקוֹל יְהוָה וְקוֹל הַלֵּל

תפילה לציבור בעת החופה

מובא בזוהר הקדוש, שבשעת החופה השכינה הקדושה באה להשתתף במעמד. שעה זו היא שעת רחמים ורצון גדולה מאוד, ונפתחים כל שערי השפע והברכה העליונים. על כן כדאי מאוד להשתמש ברגעים נעלים אלו לבקש על החתן והכלה ועל כל עם ישראל, שיזכרם השי"ת לטובה.

רבונו של עולם, בעת רצון זו פֹּאֶשֶׁר הַחַתָּן
והַכֵּלָה עוֹמְדִים תַּחַת הַחֶפֶה כְּדֵי לְמַלְאוֹת רִצּוֹנְךָ
כְּפִי שְׁהוֹרִית לָנוּ בְּתוֹרָתְךָ, אֲנֵי פֶתַח לָהֶם שְׁעֵי
רַחֲמֶיךָ וְתוֹכֶם לְהִקִּים בֵּית נֶאֱמָן לָךְ וּלְתוֹרָתְךָ, בְּנִין
עָדִי עַד מוֹשֶׁתַּת עַל אֲדָנִי אֶהְבֵּתִיךָ וִירְאֶתִיךָ. פֶּתַח
יְדֶךָ הִרְחַבְהָ וְתֵן לָהֶם חַיִּים אֲרָפִים וְטוֹבִים, מְלֵאִים
שִׂמְחָה שְׁלוֹהָ וּבְרִיאוֹת, וְתִשְׁרָה שְׂכִינְתְּךָ בִּינֵיהֶם
מִתּוֹךְ אֶהְבָּה וְאֶחָהּ וְשָׁלוֹם וְרַעוּת. מֵאוֹצְרֶךָ הַטּוֹב
תִּשְׁפִיעַ עֲלֵיהֶם שִׁפְעַת שְׁלֹוֹת שְׁלֹוֹת וּבְרָכָה, וּבְרַךְ אֶת
מַעֲשֵׂי יְדֵיךָ וְסַפֵּק לָהֶם אֶת כָּל צְרִכֵיהֶם בְּרוּחַ
גְּדוֹל כְּדֵי שְׂיֻכְלוּ לְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ
בְּאַהֲבָה וּבְשִׂמְחָה.

יהי רצון מלפניך מֶלֶךְ רַם וְנֹשֵׂא שְׂתַבְרָכֶם "בְּרַכַּת
שְׂדִים וְרַחֵם", לְהִיפְקֵד בְּנִקְל בְּזַרַע שֶׁל קִימָא,
לְהַעֲמִיד דוּרֵי דוֹרוֹת שֶׁל בְּנִים וּבָנוֹת צְדִיקִים
וְיֹשְׁרִים, בְּלֵם עוֹשִׂים רִצּוֹנְךָ וְשׂוֹאֲפִים לַעֲשׂוֹת נַחַת
רוּחַ לְפָנֶיךָ, אוֹהְבֵי ה', וְרֵאֵי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אִמְתִּי.
זָרַע קִדְשׁ, וְיִירוּ מֵהֶם נַחַת וְאִשֶּׁר אִמִּיתִי.

אֲנֵי מֶלֶךְ רַחוּם וְחַנוּן, פֶּרַס סַבַּת שְׁלוֹמֶךָ עֲלֵיהֶם וְעַל
כָּל יוֹצֵאֵי חֲלָצִיהֶם וְעַל כָּל עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִזְכָּה
בְּלָנוּ יַחַד לְקַבֵּל פְּנֵי מְשִׁיחַ צְדִקְנוּ וְלִרְאוֹת בְּבִנְיָן
בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתַפְאֵרְתֵנוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אֲמֵן.

טעם המנהג לשיר עוד ישמע

אחרי החופה נהגו לשיר את השיר "עוד ישמע". מנהג זה קדום מאד כפי שמובא בספר "מחזור ויטרי" (מתלמידי רש"י). וז"ל: "ומושיבין אותם (את החתן והכלה אחרי החופה) בכילה ומשוררים לפניהם "קול ששון וקול שמחה, ישמח חתן בכלה, עתה יזכה לחמשה קולות" עכ"ל.

המילים האחרונות "עתה יזכה לחמשה קולות" הן מנוסח השיר שהיו שרים לפני החתן, שכן השמחה שניתן להרגיש בשמחת חתן וכלה היא השמחה של "חמשת הקולות" מעין השמחה שהיתה במתן תורה ושתהיה לעתיד לבא, שבכל האירועים האלו, כפי דברי חז"ל, מתגלים בעולם "חמשה קולות".

המסתכל בהיבט שטחי על העולם אינו רואה תמיד את הטוב של ה', זהו מטרת ההסתר של העולם, אשר תפקידנו בעולם הזה הוא להתגבר עליו, ולחוש את טובו ית' אף בתוך חשכת ההסתר של העולם.

"מצאא אשה - מצאא טוב", החתן והכלה מסוגלים למצוא את הטוב המופלא של השי"ת בצורה ברורה בשעת חתונתם. גילוי זה הוא דבר שניתן להם כמתנה מלמעלה, וכן במידה מסוימת לכל המשתתפים בשמחתם - לראות באופן גלוי את המידות האמיתיות של השי"ת בלי הסתר, בצורה ברורה ומוחשית. אלו הן ה"חמשה קולות" של שמחת הנישואין שהם חמשה פנים של חסד וטוב ה' שמתגלים באמצעות שמחת חתן וכלה.

פֶּאֶשֶׁר מְרַגִּישִׁים אֶת חֶסֶד ה' שֶׁל שְׂמֵחַת חַתָּן וְכֹלָה, שֶׁהוּא הַשְּׂמֵחָה וְהַאֹרֵר שֶׁל חֲמֵשֶׁת הַקּוֹלוֹת, מְשִׁיגִים בְּכַךְ מֵעֵין אֹרֶה שֶׁל הַגְּאוּלָּה, שֶׁגַּם אִזּוֹ יֵהְיוּ חֲמֵשֶׁה קוֹלוֹת אֵלּוּ. גִּילּוּי זֶה שֶׁל טוֹבו הַמוֹפְלֵג שֶׁל הַשִּׁי"ת, הוּא כְּמוֹ מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל דֶּרֶךְ חוֹר הַמִּפְתָּח שֶׁל הַדֶּלֶת וְרוֹאֵה קִצַּת מֵהַאֹרֵר הַנִּפְלֵא שִׁיְהִיָּה בְּזִמְן הַגְּאוּלָּה. בְּשִׂמְחַת חַתָּן וְכֹלָה מִקְבָּלִים טְעִימָה כֹּל שֶׁהִיא מֵהַאֹרֵר הַנִּשְׁגָּב שֶׁל הַגְּאוּלָּה. הַתְּגוּבָה הַטְּבָעִית לְכַךְ הִיא "וּבִכֵּן צְדִיקִים יִרְאוּ וַיִּשְׂמְחוּ, וַיִּשְׂרִים יַעֲלוּזוּ וְחִסְדֵּימָם בְּרִינָה יִגִּילוּ" - שְׂמֵחָה לֹוֹהֵטָת עִם הַטוֹב הַנִּפְלֵא שֶׁל הַשִּׁי"ת.

שְׂמֵחָה זוֹ גַּם מְעוֹרֶרֶת אֶת הַבֵּיטְחוֹן וְהָאִמּוּנָה בַּגְּאוּלָּה. וְכַתֵּב הַשִּׁל"ה הַק' (פ' בְּשִׁלַּח) בְּבִיאוֹר הַפְּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ד', ח') ("תְּשׁוּרֵי מִרְאֵשׁ אֲמִנָּה", שְׁעַם יִשְׂרָאֵל יִשׁוּרֵר מִרְאֵשׁ עַל הַגְּאוּלָּה, אִף קוֹדֵם שֶׁתִּתְקַיֵּם, מִצַּד הָאִמּוּנָה בַּהִבְטַחַת הַשִּׁי"ת.

לְכֵן, אַחֲרֵי הַחֹפֶה וְכֵן בְּמִשְׁךְ כֹּל שֶׁבָעַת יְמֵי הַמִּשְׁתָּה, כֹּאשֶׁר חֲשִׁים אֶת שְׂמֵחַת הַחַתָּן וְהַכֹּלָה וְאֵת טוֹבו יֵת' הַמִּתְגַּלָּה בְּאַמְצָעוֹתָהּ, הַנִּשְׁמָה מִתְלַהֶטֶת לְשִׁיר אֶת הַפְּסוּקִים הַמִּתְאַרִים אֶת אֹרֶה הַגְּאוּלָּה, לַהֲוֹדוֹת לֵה' עַל טוֹבו הַמוֹפְלֵא וְעַל טוֹבַת הַבְּטַחַת הַגְּאוּלָּה הַעֵתִידָהּ, שְׁבָה נֹזְכָה לְהַרְגִישׁ אֶת הַשְּׂשׁוֹן וְהַשְּׂמֵחָה שֶׁל הַוּדִיָּה מוֹשְׁלֵמַת לְהַשִּׁי"ת, "קוֹל אוֹמְרִים הוֹדוּ אֶת ה' צְבָאוֹת כִּי טוֹב ה', כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ, מִבִּיָּאִים תּוֹדָה בֵּית ה'" בְּ"א.

תפילה לזכות לשמח חתן וכלה

רבוננו של עולם אָדון השמחה והחֲדוּה אֲשֶׁר השמחה במְעוֹנָה וּבְרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים בְּרֵאתָ שְׁשׁוֹן וּשְׁמֵחָה חֲתָן וְכֻלָּה, גִּילָה וְרִנָּה דִּיצָה וְחֲדוּה, זְכֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים שְׂאִזָּה לְקִים מִצּוֹת הַכְּנֶסֶת כָּלָה לַחֲפָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה גְדוּלָה וְאִזָּכָה בְּכֵל עֵת לְשִׂמְחָה חֲתָן וְכֻלָּה, לְשִׂמְחָתָם בְּכֵל עֵז וְחֲדוּה, לְהַרְבוֹת בְּכֵל מִיּוֹנֵי שְׂמֵחָה לַפְּנִיָּהם, וְלִרְקֹד לַפְּנִיָּהם בְּכֵל כַּחֲזִי בְּשִׂמְחָה וְחֲדוּה גְדוּלָה. וְתַתֵּן שְׂמֵחָה בְּלִבִּי עַד שְׂוִיתֵנִישָׂאוּ רַגְלֵי עַל-יַדֵּי שְׂמֵחַת הַלֵּב לִרְקֹד הַרְבֵּה לַפְּנֵי חֲתָן וְכֻלָּה וּלְפָזוֹ וּלְכַרְכַּר בְּכֵל עֵז לַפְּנִיָּהם. וְנִזְכָּה לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵינוּ כֹּל הַחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת הַקְּדוּשִׁים וּיְקִים מְהֵרָה מִקְרָא שְׂכֵתוֹב: "עוֹד יִשְׁמַע בְּעֵרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַיִם קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמֵחָה, קוֹל חֲתָן וְקוֹל כָּלָה, קוֹל אוֹמְרִים הוֹדוּ אֶת יְיָ צְבָאוֹת, כִּי טוֹב יְיָ כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ".

וְאִזָּכָה תְּמִיד לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּשִׂמְחָה וְחֲדוּה גְדוּלָה, עַד שְׂאִזָּכָה לִיְחִיד וּלְחִבֵּר חֲתָן וְכֻלָּה הָעֲלִיוֹנִים וְתַרְחַם עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם קִדְשֶׁךָ, רַעֲיָתֶךָ הַמְּשׁוּכָה אַחֲרֶיךָ, כָּלָה קְרוּאָה בְּנִעִימָה בְּאֵה־בִּתְּךָ וּבְחַמְלָתֶךָ, וְתַמְתִּיק וְתַבְטֵל כָּל הַדִּינִים מֵעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגִשְׁמִיּוֹת וּרְוִחָנִיּוֹת וּתְשַׂמְחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ תְּמִיד, וְתַמְהֵר וְתַחֲשִׁי לְגֵאֲלָנוּ, וְתַעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ, וְתַבְנֶה בֵּית קִדְשֵׁנוּ וְתַפְאֲרֵתֵנוּ וּיְקִים מְהֵרָה מִקְרָא שְׂכֵתוֹב: "אֵז תִּשְׂמַח בְּתוֹלָה בְּמַחֹל וּבַחֲרִים וּזְקֵנִים יַחֲדוּ וְהַפְּכֵתִי אֲבָלָם לְשִׁשׁוֹן, וְנַחֲמֵתִים, וְשִׂמְחֵתִים מִיְּגוֹנָם" וְנִזְכָּה לְרֵאוֹת בְּנַעַם זִיוְךָ, בְּעֵת שְׂתַתְּעֶשֶׁר בְּעֶטְרַת הַתְּפָאֶרֶת עַל יַדֵּי מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ כְּאֹמֹר: "צְאִינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלֵּךְ שְׁלֵמָה בְּעֶטְרָה שְׂעֵטְרָה לֹא אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שְׂמֵחַת לְבוֹ", בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ אָמֵן:

במה זכתה אם הגר"א

מסופר על הרבנית טריינא, אמא של הגר"א הידוע בכינויו 'הגאון מוילנא', שראו אותה פעם רוקדת וצוהלת בחתונה עד מאוד, באותו זמן היא לא היתה בקו הבריאות מפאת גילה המבוגר. נגשו אליה המשתתפות בחתונה ושאלו: "הרבנית, מדוע אינך חסה על בריאותך, כיצד את מרשה לעצמך התנהגות התואמת לאשה צעירה, ולא בת גילך?"

השיבה הצדקנית תשובה שגילתה את אותו סוד הגדול, שבזכותו זכתה אותה אם צדקנית לבן שיאיר את עיני ישראל עד היום הזה. הגמרא במסכת ברכות אומרת "כל המשמח חתן וכלה זוכה לתורה שניתנה בחמשה קולות". 'קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו' הם אותם חמשה קולות שבהם ניתנה תורה (המבוארים בפסוקים בפרשת יתרו). החש בשמחת חתן וכלה את ההודיה על טוב ה' ואהבתו הגדולה אלינו המתגלה בחסד ה' שבנישואין, מעין מה שהיה ביום חתונתו - זה מתן תורה, ואת אותה שמחה נפלאה מעביר לחתן וכלה, הוא זוכה לקבל מהקב"ה את התורה שניתנה בחמשה קולות אלו.

המשיבה הצדקנית ואמרה: "אף אני בשל חמשה קולות הללו שקיימתי כל ימי בשמחת חתן וכלה, זכיתי לאותם חמשה גאונים בתורה, עליה הזכיר הכתוב חמשה קולות. [הלא הם: ר' משה, ר' אליהו (הגר"א), ר' אברהם (מחבר הספר מעלות התורה), ר' יששכר בער ור' מאיר]. הכיצד אוכל להפסיק אפוא ממנהגי זה?"

(הגאון עמ' 69)

שער שבע ברכות

בשבע ברכות

מונח נועם השכינה שעל החתן והכלה להרגיש ולקחת איתם לתוך ביתם. הברכות אינן מיועדות להיאמר ואחר כך לשכחן, אלא הן צריכות ללוות את החתן והכלה כל חייהם. על בני הזוג במשך כל חיי נישואיהם להרגיש את החסד הגדול של השי"ת שברא את המציאות הנפלאה של "חתן וכלה" עם כל רגשות השמחה המרוממים את האדם והמקרבים אותו לאביו שבשמים המלווים בריאה נפלאה זו. כאשר הם יודו לה' תמיד באופן זה, אז השכינה לא תזוז מביתם, ויהיו להם חיים נעלים ושמחים ביותר, עם ברכת ה' גדושה כיאה למעון לשכינה.

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שיברך את החתן והכלה: שיזכו לבנות בית נאמן בישראל, ולראות דורות ישרים מבורכים, בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות.

סדר השבע ברכות

עם באור קצר על פי המבואר לקמן

בחופה מברכים קודם ברכת "בורא פרי הגפן" ואחר כך שש ברכות, ובסעודה מברכים "בורא פרי הגפן" בסוף.

שש ברכות הנישואין (מלבד הגפן) מחולקת לשתי קבוצות:

[ההוספה בסוגרים לנוסח עדות המזרח]

שלוש הברכות הראשונות הן "ברכות הבריאה"

הודיה על החסד של בריאת העולם

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁהַפֶּלַח בְּרֵא
לְכַבֹּדוֹ.

הודיה על יצירת האדם

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. יוֹצֵר הָאָדָם.

הודיה על יצירת האשה

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר יָצַר אֶת
הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. בְּצִלְמֵ דְמוּת תְּבִנִיתוֹ. וְהִתְקִין לוֹ מִמּוֹנוֹ
בְּנֵי עַדֵי עַד. בְּרוּךְ אַתָּה יי יוֹצֵר הָאָדָם.

שלוש הברכות האחרונות הן "ברכות השמחה"

כמיהה והודיה על שמחת הגאולה

שׁוֹשׁ תְּשִׁישׁ וְתַגֵּל הַעֲקָרָה. בְּקִבוּץ בְּנֵיהָ לְתוֹכָהּ
[בְּמַהְרָה] בְּשִׂמְחָה. בְּרוּךְ אַתָּה יי מְשִׁיחַ צִיּוֹן בְּבִנְיָהּ.

תפילה להצלחת הזוג ולשמחתם

שִׂמְחַת תְּשִׁימַח רַעִים הָאֲהוּבִים. כְּשִׂמְחָה יִצְרָף בְּגוֹן
עַדוֹן מְקַדֵּם. בְּרוּךְ אַתָּה יי מְשִׁיחַ חֲתָן וְכֻלָּהּ.

הודיה על מציאות רגשות השמחה שהקב"ה שם בתוכנו

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלְךְּ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּרָא שְׂשׁוֹן
וְשִׂמְחָה. חֲתָן וְכֻלָּהּ. גִּילָה רְנָה. דִּיצָה וְחֻדוּת. אֲהָבָה
וְאַחֻוּת. וְשְׁלוֹם וְרַעוּת. מַהְרָה יי אֱלֹהֵינוּ יִשְׁמַע בְּעָרֵי
יְהוּדָה וּבְחוּצוֹת יְרוּשָׁלַיִם. קוֹל שְׂשׁוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה.
קוֹל חֲתָן וְקוֹל כֻּלָּהּ. קוֹל מְצַהֲלוֹת חֲתָנִים מִחֻפְתָּם
וּנְעָרִים מִמּוֹשֶׁתָּהּ נְגִינָתָם.

בְּרוּךְ אַתָּה יי מְשִׁיחַ [ה] חֲתָן עִם הַכֻּלָּהּ.

הודיה על בריאת היין המשמח אלוקים ואנשים

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלְךְּ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן.

שלוש הברכות האחרונות - "ברכות השמחה"

ברכות אחרונות הן הודיה על מתנת רגשות השמחה שהקב"ה נטע בתוכנו, הגורמים לחיינו שיהיו מלאים בעונג ובסיפוק. רגשות אלו קיימים באופן מוחש ביותר בשמחת חתן וכלה, ואכן מאורע זה הוא ההזדמנות היחידה שתקנו בה להודות בברכה על רגשות מיוחדים אלו.

א. "שוש תשיש": התעוררות כמיהה והודיה על הבטחת השמחה העצומה שתהיה בשוב ה' את שיבת ציון.

ב. "שמח תשמח": בברכה זו מוזכרת השמחה המרוממת שהיתה לאדם ולחיה בגן עדן, שהיא השמחה המרוממת של ההכרה בטוב ה' ובאהבתו המופלגת לברואיו. מעין שמחה זו בידיהם של החתן והכלה להרגיש בזמן נישואיהם. המשתתפים בשמחת החתן והכלה, מברכים אותם שירגישו במשך כל חייהם שמחה נעלה זו של קרבת ה' והכרת אהבתו וטובו.

ג. "אשר ברא ששון ושמחה": בברכה זו אנו מודים להשי"ת על החסד של המציאות הנפלאה של כל סוגי השמחה שהמציא ושם בתוכנו, המורגשים בעוצמה בשמחת חתן וכלה. ומסיימים בתפילה לראות במהרה בחוצות ירושלים בשמחה אמיתית הנובעת מאהבה והודיה לה' על חסדיו הנפלאים המתגלים בנישואין.

בברכה האחרונה מודים על יצירת היין המשמח את הגוף ובכך מתעוררת הנשמה לשיר ולהודות לבוראה.

שלוש הברכות האחרונות הם סולם בדרגות השמחה:
 א. השמחה בשוב ה' ציון. ב. למעלה מזה שמחת גן עדן.
 ג. למעלה מזה שמחת הגאולה השלימה שהעולם כולו יגיע
 לתיקונו. שאת כל דרגות השמחה הנפלאות הללו ניתן להשיג
 בהקמת בית יהודי.

”חתן וכלה” - השי”ת וכנסת ישראל

(הרב שמשון דוד פינקוס זצ”ל)

יש לחקור על מהות התורה והיהדות, מה היא? הרי מצוות
 התורה הם פרטי ההלכות של ה”עסקה” בין הקב”ה ועמו
 ישראל, בדומה לכתובה. אבל מהי עצם מהות העסקה? זה
 חשוב לכל יהודי לדעת יותר מהכל.

יש בתורה פרשה מיוחדת המתארת דבר זה, והיא ההקדמה
 למתן תורה. וכך נאמר:

”בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, ביום
 הזה באו מדבר סיני... ומשה עלה אל האלקים, ויקרא
 אליו ה' מן ההר לאמר. כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני
 ישראל, אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם
 על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. ועתה אם שמוע תשמעו
 בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים
 כי לי כל הארץ. ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש.
 אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל” (שמות פרק יט)

כאן פירטה התורה את מהות העסקה בינינו ובין ה' יתברך.
פרשה זו היא נכבדה עד מאד ואסור להסיח דעת ממנה.

מהות היהדות היא כריתת ברית עם השי"ת. כאשר נושאים
אשה, מהות הקשר היא כריתת ברית, ולא רק חוזה עבודה,
שהיא תביא לו מעשה ידיה והוא יתן לה מזונות, היא תנקה את
הבית והוא יביא לה תכשיטים. לא זו האישות. בדומה לכך ענין
מתן תורה, הסובר שיש כאן חוזה עבודה בין הקב"ה ובינינו,
אנחנו נעשה את המצוות והקב"ה יתן לנו חיים וכל צורכנו, לא
תפס את מהות היהדות.

היהדות היא כריתת ברית אהבה עם השי"ת, לחיות ביחד חיים
משותפים באהבה וחיבה, להיות קרוב להשי"ת.

המשל של היהדות לנישואין השי"ת בעצמו גילה לנו. והרי
הנישואין עצמם אינם המטרה, המטרה היא המשך הדורות,
אבל מהות הנישואין היא מציאות של חיבה ודביקות.

נדמה חתן שנכנס לחדר יחוד, מוציא עיתון ומתחיל
לקרא את החדשות. הכלה נדהמת. החתן מרגיע
אותה ומסביר, שבאמת אין באירוע החתונה ממה
להתרגש. הרי השמחה העיקרית היא לעתיד, כשנכנסים
את בננו - שיגיע בעה"י - לברית, זו היא התכלית, אז
יהיה מה לחגוג. חתן זה לא תפס כלל את הענין של
נישואין. המטרה היא אכן בעתיד הרחוק, אבל מהות
הנישואין היא הקשר המיוחד התמידי שבניהם.

ופן התכלית של עולמינו היא עולם הבא, אבל עולמינו הוא מקום יצירת הקשר ושמירת הברית, מאה ועשרים שנה של חיבה ואהבה ודביקות עם השי"ת. וכפי הדביקות שיש בעולם הזה, כך היא תמשך לנצח. עולמינו אינו ענין מסחרי לקנות את העתיד, אלא תכלית כל התכליות הוא כאן, לחיות את הדבקות.

"ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי". "ואביא אתכם אלי" זו היא מהות העסקה, לא עסק של שכר ועונש לא עסק של שום דבר אחר, רק שנהיה קרובים ודבוקים ביחד, ומתוך כך לעבוד את ה' ולקיים את רצונו.

הברכה האמיתית

במספת כלה שנינו: "מנין לברכת חתנים מן התורה שנאמר (בראשית כ"ד) 'ויברכו את רבקה'". היא הברכה של לבן ומשפתחו לרבקה "אחותינו את היי לאלפי רבבה, וירש זרעך את שער שנאיו". (יש נוהגים לברך את הכלה בפסוק זה בשעת כיסוי ראש הכלה לפני החופה - קש"ע קמז)

שבוע ברכות הם ברכות הודיה להשי"ת. כיצד הן נלמדות מברכות לבן שנאמרו לכלה?

נבאר במשל:

מלך גדול היה לו ידיד אהוב עליו ביותר שגר במרחקים. יום

אחד הזדמן בנו של הידיד לעיר הבירה, פגש בו אחד השרים המקורבים למלך, ומיד הזמין אותו לביתו, כיבדו ונתן לו כל צרכיו.

לַיָּמִים סיפר השר למלך על הכבוד שכיבד את בן ידידו. המלך שמח מאד שעזר לו בצורה כה מופלאה. אך נוף בו, ואמר לו: "איה חכמתך, הרי אם במקום לטפל בו בעצמך היית מביא אותו אלי, הרי ברור שבאפשרותי לכבד אותו הרבה יותר ממך, מדוע לא הבאת אותו אלי?"

פן הדבר בחתן וכלה, אפשר לגרום להם שפע של ברכה בשתי דרכים: האחת, שנברכם בכל טוב. השניה, שנרומם אותם להיכנס למלך ולקבל ממנו ברכה. זאת על ידי שנרגיש את עוצמת החסד, הטוב והאהבה של השי"ת לחתן ולכלה, ונודה ונשבח את המלך על החסד והטוב שמתגלה בנישואין. כמו שאמרו במדרש: (תנחומא בראשית ד) "כשם שהאדם מברך להקב"ה - כך הקב"ה מברכו".

פִּי נָחַם יְיָ צִיּוֹן נַחֵם כָּל חֲרָבָתֶיהָ.
וַיִּשְׂם מִדְּבָרָהּ פִּעְדוֹן וְעָרְבָתָהּ פְּגוּן יְיָ.
שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִמְצָא בָּהּ.
תְּוֹדָה וְקוֹל זְמִרָה.

(ישעיהו נ"א, ג')

תעלומת הקול החמישי

בשבע הברכות שמברכים את החתן והכלה, ישנה תעלומה גדולה. הברכה האחרונה, "אשר ברא", נתקנה על לשון הפסוק בירמיה (לג,יא - מובא בהערה). הנה בברכה יש ארבעה קולות [ששון, שמחה, חתן, כלה], ואילו הקול החמישי המובא בירמיה - קול ההודיה לה' - לא מופיע בברכה. להיכן נעלם קול תודה מברכה זו?

המהרש"א (כתובות ח. וברכות ו:) מבאר יסוד נפלא. הקול החמישי אינו עוד קול בפני עצמו, אלא הוא השורש והמקור של ארבעת הקולות הקודמים. מהיכן נובעים הששון והשמחה? כיצד זוכים החתן והכלה שאור השכינה ישרה עליהם? מה גורם לחתן להיות צוהל בחופתו ולכלל המסובים לשיר ולרקוד סביבו ללא לאות? ההודיה לה' יתברך! היא הציר שסביבו הכול מסתובב! ההודיה היא המזרימה ששון ושמחה, היא הגורמת לשמחה המרוממת של החתן והכלה ושל כל המשתתפים בשמחתם.

זהו פירוש המילים "קול מצהלות חתנים מחופתם", שמחת החתן הצוהל בהודיה לה'. כמו כן המילים "ונערים ממשתה נגינתם", הכוונה לסעודות חתן וכלה (סעודה בלשון חז"ל נקראת משתה), שמטרתן האמיתית היא להיות סעודות הודיה על הטוב המרהיב של השי"ת המתגלה מהמציאות הנפלאה של חתן וכלה, ובהן ראוי שכל

המשתתפים יפרצו בשירי שבח והודיה לבורא העולם'.

מהו קול מצהלות חתנים וניגון הנערים?

קול מצהלות חתנים מחופתם - נהגו בזמן חז"ל שהחתן בונה בית מיוחד לחתונה מקושט בוילונות וצמחי נוי, בה ישבו החתן והכלה וכל המשמחים בכל שבעת ימי המשתה, מקום זה נקרא חופה. [כמו שאמרו (סוכה כה/ב) חתן והשושבינין וכל בני החופה פטורין מן הסוכה כל שבעה...דאין שמחה אלא בחופה], בחופה זו החתן צוהל מרוב שמחה והודיה על חסדי ה' עימו.

1. עדיין נשאר להבין, גם אם קול מצהלות חתנים משמעותו כמו קול אומרים הודו. למה שינה בברכה מלשון הפסוק? מבארים המפרשים: יש דין 'סמוך לחתימה מעין החתימה', בברכה ארוכה צריך לסיים במעין הרעיון שעליו מברכים (לדוגמא: ונאמן אתה להחיות מתים, ברוך...מחיה המתים). היות ולשון הברכה הוא "משמח חתן עם הכלה" לכן סיים במילים קול מצהלות חתנים שמשמעותם כמו קול התודה.

עוד נראה לבאר: מצאנו מחלוקת ראשונים בביאור הפסוק: "כה אָמַר יי' עוד יִשְׁמַע בְּמִקוֹם הַהוּא... קול שִׁשׁוֹן וְקול שְׂמִחָה קול חֲתָן וְקול פֶּלֶה קול אֲמִרִים הוֹדוּ אֵת יי' צְבָאוֹת כִּי טוֹב יי' כִּי לְעוֹלָם תִּסְדָּו מִבְּאֵים תוֹדָה בֵּית יי' כִּי אֲשִׁיב אֵת שְׁבוֹת הָאָרֶץ כְּבָרָשְׁנָה אָמַר יי'". האם התודה וקרבת התודה מתייחסים לתחילת הפסוק או אל סופו?

דעת רבינו בחיי (פרשת צו): התודה וקרבת תודה מתייחסים לתחילת הפסוק - החתן והכלה הם מודים ומביאים קרבן תודה. לכן פסק שחתן חייב בקרבן תודה. לעומת זאת דעת האברבנאל, כי התודה וקרבת התודה מתייחסים לסוף הפסוק - המצב הנפלא בו ה' מביא את הגאולה, ומחמת הגאולה באה ההודיה.

מחבר הברכה סבר כרבינו בחיי, לכן בכוונה תחילה לא כתב בקול החמישי "קול אומרים הודו", כי אז היה ניתן לטעות ולסבור שמודים בגלל הגאולה (כפירוש האברבנאל). אלא כתב "קול מצהלות חתנים". והמתבונן בפסוק יבין שהכוונה, לחתן הצוהל בהודיה לה' על חסדיו עימו.

קול אֲמִרִים: הוֹדוּ אֵת ה' צְבָאוֹת, כִּי טוֹב ה', כִּי לְעוֹלָם תִּסְדָּו

נערים ממשתה נגינתם - נהגו בזמן חז"ל לשורר ולנגן שירי שבח והודיה בסעודת החתונה. תפקיד זה נתנו לנערים, שכן דרך נערים להביע רעיונות בלשון זמר, והם בטבעם מלאים שמחה ואוהבים לשיר. [כמו שאמרו (שהש"ר א,י) על שלמה המלך, שה"ש כתב תחלה, אח"כ משלי ואח"כ קהלת. מדרך ארץ כשאדם נער אומר דברי זמר, הגדיל אומר דברי משלות, הזקין אומר דברי הבלים] (ע"פ תורה תמימה איכה ה,יד)

להודות ולספר בחתונה

אדם שקרה לו נס או חסד ה'², חייב בשני דברים: א. להודות. ב. לספר לאחרים, כמבואר בתהלים (קז, ח) יוֹדוּ לַיְיָ חֲסֵדוֹ, וְנִפְלְאוֹתָיו לְבְנֵי אָדָם (חידושי הגרי"ז פרשת יתרו).

גם בקרבן תודה יש שני דברים: א. הודאה להקב"ה על הטוב שגמלו, על זה בא הקרבן. ב. פרסום טובו וחסדו של

.....
2. רבים הקשו על רבינו בחיי (המונא בהערה הקודמת), מדוע חתן חייב בקרבן תודה הרי הוא לא מכלל 'ארבעה שחייבים להודות'?

פירא שרבינו בחיי סובר כשיטת הרלב"ג על התורה שכתב: "ואחשוב שקרבן זבח תודה בא על ענין נתינת תודה לשם, במה שהשפיע מהטובות ולזה נקרא תודה. ולזה תמצא (גמ' שבועות יד.) כשיסיפו על העיר שיקדשו התוספת הוא בב' תודות". לשיטתו קרבן תודה מלשון הודיה, שאדם מודה על דבר טוב שקיבל, כמו חתן וכלה מביאים קרבן תודה על החסד הגדול שעושה עימם. לכן גם נוהגים לעשות 'שלום זכר' או 'קידוש להולדת הבת' ברוב עם להודות בפרסום כעין קרבן תודה (בספר 'נר למאה' הביא הרבה ראיות לשיטה זו של הרלב"ג).

ה', שזה בא בסעודה עם ריבוי הלחמים. כמו שנאמר (תהילים קו) "ויזבחו זבחי תודה (קרבו) ויספרו מעשיו ברנה (בסעודה)".

כך גם משמעות הפסוק המדבר בשמחת חתן וכלה: "קול אמרים הודו את יי צבאות... מְבַאִים תוֹדָה בֵּית יי". הרי נכללו כאן שני דברים: הודאה על הטוב והבאת קרבן תודה.

זה גם משמעות הברכה: "קול מצהלות חתנים בחופתם" - כנגד "קול אמרים הודו" שמחת החתן הצוהל בהודיה לה'. "נערים ממשתה נגינתם" - כנגד "מְבַאִים תוֹדָה בֵּית יי", סיפור הניסים בסעודה הגורם לכולם לנגן ולהלל לה'.

על כך אמרו חז"ל: "המשמח חתן וכלה - כאילו הקריב קרבן תודה (גמ' ברכות 1/ב). שמחת החתן עיקרה הודאה והלל להקב"ה על החסדים שהשפיע עליו. לכן הוא נחשב כמקריב קרבן תודה, כי ענין תודה הוא הכרת חסדי ה' יתברך וטובו להללו³."

.....
3. שני חלקים אלו (להודות ולספר) מצאנו גם בפרשת השידוכים בתורה, פרשת אליעזר המחפש שידוך לרבקה. אליעזר מתחנן לה' ומבקש את עזרתו "הקרה נא לפני היום...", באותו רגע יוצאת רבקה והנס מתרחש לנגד עיניו. מה עושה מיד אליעזר? "ויקוד... וישתחו לה' ויאמר ברוך ה' אלוקי אדוני אברהם...". אומר המדרש רבה: "מובא שמודים על בשורה טובה". אז ממחר אליעזר לעשות את החיוב השני. הוא מגיע למשפחת רבקה, מסרב לאכול את האוכל המוגש לו באומרו: "לא אוכל עד אם דברתי דברי". הוא חייב לספר להם את נפלאות ה'. איך עמד ליד המעין, חיכה, התפלל, רבקה יצאה ואמרה: "שתה וגם גמליך אשקה" וכ"ו. הסיפור היה כל כך עוצמתי עד שאפילו לבן ובתואל לא התנגדו ואמרו: "מה' יצא הדבר...". ושוב, תגובתו הראשונה של אליעזר: "וישתחו ארצה לה'".

על כך אמרו חז"ל "יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתן של בנים". יפה שיחתן של אלו המודים ומספרים בנפלאות ה', יותר מתורתם של בנים. ההודיה וסיפור הנס ברבים חביבים על הקב"ה עד מאוד.

בזה נוכל להבין שני דינים מיוחדים שיש בשבע ברכות: אין אומרים שבע ברכות אלא: א. כשיש פנים חדשות. ב. בעשרה אנשים. שכן בשביל להודות צריך להתרגש כמו שאומרים בברכה 'קול מצהלות חתנים' צהלה היא שהלב מתרונן, כאשר מגיע אדם שמשותף בשמחה בפעם הראשונה מתחזקת ומתעוררת השמחה מחדש אצל כל הנמצאים, לראות את חסד ה' בעיניים חדשות, ולהודות ביותר שמחה והתלהבות. לכן גם שבת שהיא יום שהנשמה מתעוררת להודות לה' נחשבת כפנים חדשות. כמובא במדרש (מובא ברישב"א כתובות ז/ב) מזמור שיר ליום השבת כיון שבאה שבת אומר הקב"ה פנים חדשות באו לכאן אמרו לפני שירה. ובשביל לספר חסדי ה' צריך עשרה כדכתיב (תהלים קז, לב) 'וירממוהו בקהל עם, לכן גם ברכת הגומל צריכה עשרה.

בעז"ה נזכה שה"קול החמישי" - קול התודה - יחזור לחתונות שלנו, ויכניס ששון ושמחה אמיתית לחתן ולכלה ולכל המשתתפים.

להודות ולספר

שני חיובים בהודיה	הודאה לה'	פרסום טובו לאחרים
שני חלקים בקרבן תודה	קרבן בהמה	ארבעים לחמים
שני חלקים בקול החמישי	קול אומרים הודו	מביאים תודה בית ה'
שני חלקים בברכה	קול מצהלות חתנים	נערים ממשחה נגינתם
שתי מעלות באליעזר	אליעזר מודה לה'	מספר למשפחת רבקה
שני דינים בשבע ברכות	פנים חדשות	עשרה משתתפים

שער ברכת המזון

”שהשמחה במעונו”

בנוכחות חתן וכלה יש אפשרות לכל אחד לגדול בהכרת מידת החסד המופלג של רבש”ע. בידו להשיג מקצת מהמבט של מלאכי השרת, שרואים באופן ברור את טובו המופלא של השי”ת, ומרוב התרגשותם מהמציאות הנפלאה של שמחת חתן וכלה - הם פורצים בשירה נשגבה של שבח והלל לה’. זו היא השמחה הגדולה ברקיע החמישי ששמו ‘מעון’ בו מלכי השרת שרים בכל מיני זמר לבורא יתברך

(גמ’ חגיגה יב/ב).

הלכות שבע ברכות לאשכנזים

- א. חיוב שבע ברכות חל על כל האוכלים בסעודה. לכן לכתחילה יש להמתין עד לאחר הז' ברכות. מוטל על בעלי השמחה, לא להאריך יותר מדאי, כדי שהציבור יזכה להיות בשבע ברכות.
- ב. בשביל לברך ז' ברכות, צריך שלפחות שבעה יאכלו פת וביניהם החתן, ועוד שלושה אנשים שיאכלו מיני מגדנות.
- ג. לא אכל ושתה (שיעור ברכה אחרונה) עונה: ברוך אלהינו שהשמחה במעונו ומבורך שמו תמיד לעולם ועד. ועונה אמן אחר המסובים והמזמן.
- ד. לכתחילה ישמעו כל המסובין כולל הנשים, את השבע ברכות.
- ה. מנהג נכון הוא שהחתן והכלה ישמעו השבע ברכות, אבל אינו מעכב.
- ו. כל סעודה שמברכים בה ז' ברכות, זקוקה לפנים חדשות, וטוב שיאכל קצת מזונות.
- ז. יכול לברך ז' ברכות, גם מי שלא אכל כלל בסעודה.
- ח. המברך ברהמ"ז וכל אלו שכובדו בברכה, יזהרו לא להפסיק בדיבור, עד אחר שתית הכוסות.
- ט. נוהגים שלא לומר ז' ברכות על כוס ברהמ"ז, משום שאין עושים מצוות חבילות חבילות, אלא מביאים כוס אחר לשבע ברכות.
- י. אחר ברכת אשר ברא, מברך המזמן על כוסו הגפן ומכוין להוציא את החתן והכלה. שותה מהכוס מלא לגמיון, ולכתחילה רביעית כדי שיוכל לברך ברכה אחרונה. (יש קהילות הנוהגים שגם המברך 'אשר ברא' טועם מכוסו). לאחר מכן מערבבים את שתי הכוסות ושולחים לחתן ולכלה לטעום.

ברכת המזון (ספרד)

נהגו בני אשכנז לומר פיוט קצר לפני ברכת המזון בסעודת נישואין ושבע ברכות. הבאור המובא לקמן הוא על פי הספר אגרא דבי הלולי, שחיבר ר' יצחק מאיר גארנט זצ"ל. ווארשא תרע"א.

בשמחת חתן וכלה למטה נתעורר עוז וחדוה ושמחה גם למעלה בחתן והכלה העליונים [ה' וכנס"י], על זה מוסיפים בזימון "שְׁהַשְׁמָחָה בְּמַעוֹנוֹ". לכן נהגו לבקש על הגאולה על כוס של ברכה בשעת שמחת חתן וכלה, ששמחה זו שיש עכשיו בעליונים, תהיה בשלימות לעתיד כדכתיב "וְאַרְשִׁתֶּיךָ לִי לְעוֹלָם".

דְּוַי תְּסַר מהשכינה הק'. 'וגם חרון' אף מישראל. 'ואז אלם בשיר ירון' מורה על עת הגאולה שאז ישראל שהיו כאלם לא יפתח פיו ימלא לשונם רינה. 'נְחַנּוּ בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק' הנחנו בוראנו וגואלינו בדרך ישרה לארצנו הקדושה ואז ישמע בערי יהודה שיר וקול תודה. 'שְׁעָה בְּרַפְתִּי יִשְׂרָאֵל' הם השבע ברכות 'כְּבִרְפַת בְּנֵי אֶהְרֹן' הוא ברכת כהנים.

שְׁיִיכּוֹת ברכת כהנים לשבע ברכות, ללמד: כמו בברכת כהנים כתוב 'ואני אברכם' לכהנים המברכים, כך כל הבאים לכבוד חתן וכלה לשמחם ולברכם, יתברכו בכל השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות, בכלליות ובפרטיות, ממעיני הברכות וממקור הישועות. אכ"ר.

המזמן אומר: רבותי נברך:

המסובים עונים: יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם:

המזמן אומר: דְּוַי תְּסַר וגם חרון. ואז אלם בשיר ירון. נחנו במעגלי צדק. שְׁעָה בְּרַפְתִּי יִשְׂרָאֵל. כְּבִרְפַת בְּנֵי אֶהְרֹן: ברשות מרנן ורננו ורבותי. נברך אלהינו שְׁהַשְׁמָחָה בְּמַעוֹנוֹ. וְשָׂאֲכֻלְנוּ מִשְׁלוֹ:

ועונין המסובין: ברוך אלהינו שְׁהַשְׁמָחָה בְּמַעוֹנוֹ. וְשָׂאֲכֻלְנוּ מִשְׁלוֹ. ובטובו חיינו:

והמזמן חוזר: ברוך אלהינו שְׁהַשְׁמָחָה בְּמַעוֹנוֹ. וְשָׂאֲכֻלְנוּ מִשְׁלוֹ. ובטובו חיינו:

פרוה אַתָּה יי אַלֵּהֵינוּ מִלֶּהּ הָעוֹלָם. הֵן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. בְּטוֹבוֹ
 בְּחַן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. הוּא נוֹתֵן לָחֵם לְכָל בֶּשֶׂר. כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד:
 וּבְטוֹבוֹ הַגָּדוֹל תִּמְיֵד לֹא חֶסֶד לָנוּ וְאֵל יַחֲסֵר לָנוּ מְזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד.
 בְּעִבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. כִּי הוּא אֵל זָן וּמְפָרֵס לְכָל וּמִטִּיב לְכָל וּמְכִיֵּן
 מְזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא. כָּאֲמֹר פּוֹתַח אֶת יָדָהּ וּמִשְׁבִּיעַ
 לְכָל חַי רִצּוֹן: בְּרוּךְ אַתָּה יי הֵן אֶת הַפֶּל:

נִרְתָּה לָהּ יי אַלֵּהֵינוּ. עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבּוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה
 וְרַחֲבָה. וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יי אַלֵּהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית
 עַבְדִּים. וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׁרָנוּ. וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ.
 וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ. וְעַל חַיִּים חַן וְחֶסֶד שֶׁחֻנַּנְתָּנוּ. וְעַל אֲכִילַת
 מְזוֹן שֶׁאַתָּה זָן וּמְפָרֵס אוֹתָנוּ תִּמְיֵד. בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל

שְׁעָה:

בחנוכה ובפורים אומרים כאן על הנסים:

וְעַל הַנְּסִים וְעַל הַפְּרָקוֹן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנִּפְלְאוֹת וְעַל הַנְּחֻמּוֹת
 וְעַל הַמַּלְחָמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבּוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְנוֹ הַזֶּה.

בחנוכה אומרים: בַּיָּמִי מִתְתַּיְהוּ בֵּן יוֹחָנָן גְּדוֹל חִשְׁמוֹנְאִי וּבְנָיו כְּשֶׁעָמְדָה
 מַלְכוּת יוֹן הַרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחַם תּוֹרַתְךָ וּלְהַעֲבִירם מִחֻקֵּי רִצּוֹנְךָ
 וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם בַּעַת צָרָתָם רַבַּת אֶת רִיבָם דָּנַת אֶת דִּינָם
 נִקְמַתְךָ אֶת נִקְמַתָם מִסִּרְתָּ גְבוּרִים בְּיַד חַלְשִׁים וְרַבִּים בְּיַד מַעֲטִים וּטְמֵאִים בְּיַד
 טְהוּרִים וְרַשָּׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים וְזוּדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תּוֹרַתְךָ וְלָהּ עָשִׂיתָ שֵׁם גְּדוֹל
 וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה וּפְרָקוֹן כְּהִיּוֹם הַזֶּה וְאַחַר
 כֵּן בָּאוּ בְּנֵיךָ לְדַבֵּר בִּיְתֵד וּפְנּוּ אֶת הַיְכָלְךָ וְטָהְרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת
 בְּחֻצְרוֹת קִדְשֶׁךָ וּקְבַעוּ שְׁמוֹנַת יָמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

בפורים אומרים: בַּיָּמִי מְרַדְכִי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשׁוֹן הַבִּירָה כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הַמֶּן
 הַרְשָׁע כְּשֶׁלְּהַשְׁמִיד לְהַרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְהוּדִים מִנְּעַר וְעַד זָמֵן טַף וְנָשִׁים

ביום אחד בשלשה עשר לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ושללם לבזו ואמה
ברחמיה הרבים הפרת את עצתו וקלקלת את מחשבתו והשבות לו גמולו
בראשו ותלו אותו ואת בניו על העץ:

ועל הפל יי אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך. ותברך
שמה בפי כל חי תמיד לעולם ועד: כפתוב. ואכלת ושבעת
וברכת את יי אלהיך על הארץ הטבה אשר נתן לך: ברוך אתה
יי. על הארץ ועל המזון:

רחם נא יי אלהינו על ישראל עמה. ועל ירושלים עירה. ועל ציון
משכן כבודך. ועל מלכות בית דוד משיחה. ועל הבית הגדול
והקדוש שנקרא שמה עלינו: אלהינו. אבינו. רענו וזננו פרנסנו
וכלכלנו והרויחנו. והרוח לנו יי אלהינו מהרה מכל צרותינו.
ונא אל תצריכנו יי אלהינו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי
הלוואתם. פי אם לידך המלאה. הפתוחה. הקדושה והרחבה.
שלא נבוש ולא נפלם (ולא נפשל) לעולם ועד:

בשבת מוסיפים:

רצה והחליצנו יי אלהינו במצותיה ובמצות יום השביעי השבת הגדול
והקדוש הזה. פי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך לשבת בו ולנוח בו באהבה
במצות רצונה. ובצדקה הניח לנו יי אלהינו שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום
מנוחתנו. והראנו יי אלהינו בנחמת ציון עירה ובבניו ירושלים עיר קדשה פי
אתה הוא בעל הישועות ובעל הנחמות:

בראש חודש ובחול המועד אומרים כאן "יעלה ובא":

אלהינו ואלהי אבותינו, יעלה ובא, ויגיע ויראה וירצה, וישמע ויפקד
ויזכר, וזכרוננו ופקדוננו וזכרון אבותינו, וזכרון משיח בן דוד עבדך, וזכרון
ירושלים עיר קדשה, וזכרון כל עמה בית ישראל לפניך, לפלטה, לטובה,
לחן ולחסד ולרחמים לחיים טובים ולשלום ביום:

בראש חדש: ראש החדש הזה.

בפסח: חג המצות הזה.

בשבועות: חג השבועות הזה.

בסוכות: חג הסוכות הזה.

בשמחת תורה: שמיני עצרת החג הזה.

בר"ה: הזכרון הזה.

זכרנו יי אלהינו בו לטובה, ופקדנו בו לברכה, והושיענו בו לחיים טובים, ובדבר ישועה ורחמים. חוס וחנו, ורחם עלינו והושיענו, פי אליך עינינו, פי אל מלך חנון ורחום אלה.

ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. ברוך אתה יי. בונה ברחמי ירושלים. אמן:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם. האל אבינו. מלפנו. אדירנו. בוראנו. גואלנו. יוצרנו. קדושו קדוש יעקב. רוענו רועה ישראל. המלך הטוב והמטיב לכל. שבכל יום ויום הוא הטוב הוא מטיב הוא ייטיב לנו. הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו לעד לחן ולחסד ולרחמים ולרחות. הצלה והצלחה. ברכה וישועה. נחמה. פרנסה וכלכלה. ורחמים וחיים ושלוש וכל טוב. ומכל טוב לעולם אל יחסרנו:

הרחמן הוא ימלך עלינו לעולם ועד: הרחמן הוא יתברך בשמים ובארץ: הרחמן הוא ישתבח לדור הדורים. ויתפאר בנו לעד ולנצח נצחים. ויתהדר בנו לעד ולעולמי עולמים: הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד: הרחמן הוא ישבר עלנו מעל צוארנו והוא יוליכנו

קוממיות לארצנו: הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרבה בבית הזה ועל שלחן זה שאכלנו עליו: הרחמן הוא ישלח לנו את אלהינו הנביא זכור לטוב ויבשר לנו בשורות טובות ישועות ונחמות:

בסעודת נישואין ושבע ברכות יש נוהגים להוסיף:

(על פי הספר חופת חתנים ועוד):

הרחמן הוא יברך את החתן ואת הפלה. בחיים ארוכים. בכריאות ושלום. בכנים ופנות לעבודתו יתברך. וזווגם יעלה יפה לאורה ימים ושנות חיים. בעשר וכבוד מעתה ועד עולם. הרחמן הוא יברך את המחותנים ואת השושבינים ואת כל המספים פאן. אותם ואת ביתם ואת זרעם ואת כל אשר להם. ויתן לנו הקדוש ברוך הוא משאלות לבנו לטובה.

הרחמן הוא יברך את אבי מורי ואת אמי מורתי. אותם ואת ביתם ואת זרעם ואת כל אשר להם. [נשוי מוסיף: אותי ואת אשתי ואת זרעי ואת כל אשר לי] אותנו ואת כל אשר לנו. כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב, בכל. מפל. כל. בן יברך אותנו פלנו יחד בברכה שלמה. ונאמר אמן:

בסעודת החתונה מתחיל החתן לומר "הרחמן הוא יברך אותי ואת אשתי". מדוע קודם החתונה לא נקבעה ברכה על עצמו 'הרחמן הוא יברך אותי'? אמרו בגמרא 'השרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה'. לכן קודם החתונה אין שייך לומר 'הרחמן הוא יברך אותי', רק אחר שבס' ד נשא אשה עתה הוא שרוי בברכה. ראוי לאדם לכוון במחשבתו שמגיע למילים אלו בברכה' ו' לתת שבח והודאה בשמחה לבורא, שזכה להיות נשוי ובוהו הוא כלי ראוי לברכה.

**בְּמָרוֹם יִלְמְדוּ עֲלֵיהֶם וְעֲלֵינוּ זְכוּת שְׁתֵּהא לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם.
וְנִשְׂא בְּרָכָה מֵאֵת יי. וְצִדְקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ. וְנִמְצָא חַן וְשִׂכָּל
טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:**

בשבת: הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ יוֹם שִׁכְלוּ שִׁבְתָּ וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:
בראש חודש: הַרְחֵמֵן הוּא יַחְדֵּשׁ עֲלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:
ביום טוב: הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ יוֹם שִׁכְלוּ טוֹב:
בראש השנה: הַרְחֵמֵן הוּא יַחְדֵּשׁ עֲלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה.
בסוכות: הַרְחֵמֵן הוּא יָקִים לָנוּ אֶת סִפְתֵי דָוִד הַנוֹפְלֹת.

הַרְחֵמֵן הוּא יִזְכְּנוּ לְיָמוֹת הַמְּשִׁיחַ וְלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: מְגִדִּיל
(ביום שיש בו מוסף אומר: מְגִדִּיל) יִשׁוּעוֹת מִלְפֹּנֵי וְעֵשָׂה חֶסֶד לְמִשְׁיָחוֹ
לְדָוִד וְלִזְרַעוֹ עַד עוֹלָם: עֵשָׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם
עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְדַאֵן אֶת יי קְדוֹשֵׁינוּ כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאֵינוּ: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרַעְבוּ
וְדוֹרְשֵׁי יי לֹא יַחְסְרוּ כָּל טוֹב: הוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד:
פּוֹתַח אֶת יְדֵי וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן: בְּרוּךְ הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח
בְּיְי וְהָיָה יי מִבְּטָחוֹ: נַעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִי וְלֹא רָאִיתִי צְדִיק נִעְזֵב
וְזָרְעוֹ מִבְּקֶשׁ לָחֶם: יי עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן יי יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

שבע הברכות הובא לעיל בשער החופה עמוד 26

ברכת המזון (עה"מ)

"שהשמחה במעונו"

בסעודת נישואין ושבע ברכות, תקנו חז"ל להוסיף בזימון "שהשמחה במעונו". ללמדנו כי שמחת חתן וכלה בעולם הזה, גורמת **השפעה** של שמחה לחתן וכלה בעולם העליון [הקב"ה וכנסת ישראל]. שמחת חתן וכלה היא מעין הגאולה בה כנסת ישראל חוזרת בשמחה עצומה אל דודה. כמו שאמרו בזוהר (במדבר קיח.): "שִׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כֹּל אֲהֲבֶיהָ, שִׁישׁוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ כֹּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ. מְשׁוֹם שְׁחִדּוּהָ לֹא נִמְצְאוּ אֵלָא בְּזִמְן שִׁישְׁרָאֵל עוֹמְדִים בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, שְׁשָׂם מִתְחַבֵּרֵת אִשָּׁה בְּבֵיתָהּ"ק ["התעוררות האהבה העליונה - המחברת בין הקב"ה לכנסת ישראל], וְאִזּוּהִי שְׁמֵחַת הַכֹּל, הַשְּׂמֵחָה שְׁלֵמַעְלָה וְשְׁלֵמַטָּה. לכן אמרו חז"ל (ברכות ו:): "המשמח חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים".

בשיר השירים נמשלה האהבה של הקב"ה לעמו, לאיש ואשתו. לא רק להמחיש את אהבת ה' לעמו, אלא גם ללמדנו שיש בידינו אמצעי להשפיע ולחזק את האהבה של 'הבוחר בעמו ישראל באהבה'.

הנמצאים בשמחת חתן וכלה יכולים להרגיש את שמחת ירושלים העתידה, אז נעסוק בהודיה ובקרבת תודה. גם עכשיו ראוי שעסק החתונה יהיה בקול אומרים הודו, ושהסעודה תהיה כקרבת תודה.

טהורים. וזדים ביד עוסקי תורתך. לה עשית שם גדול וקדוש בעולמך ובעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקו כהיום הזה ואחר כך באו בניך לדביר ביתך ופנו את היכלך וטירו את מקדשך והדליקו נרות בחצרות קדשך וקבעו שמונת ימי חנכה אלו בהלל גמור ובהודאה, ועשית עמהם נסים ונפלאות ונודה לשמך הגדול סלה:

כפורים אומרים: בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה פשעמד עליהם המן הרשע בקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד בשלשה עשר לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ושללם לבזו ואתה ברחמך הרבים הפרת את עצתו וקלקלת את מחשבתו והשבות לו גמולו בראשו והלו אותו ואת בניו על העץ:

על הכל יי אלהינו אנחנו מודים לה ומברכים את שמך כאמור ואכלת ושבעת. וברכת את יי אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לה: ברוך אתה יי על הארץ ועל המזון:

רחם יי אלהינו עלינו ועל ישראל עמך. ועל ירושלים עירך. ועל הר ציון משכן כבודך ועל היכלך. ועל מעונך. ועל דבירך. ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו. אבינו רענו זוננו. פרנסנו כלכלנו. הרויחנו הרוח לנו מהרה מכל צרותינו. ונא אל תצריכנו יי אלהינו לידי מתנות בשך ודם. ולא לידי הלואתם. אלא לידך המלאה והרחבה. העשירה והפתוחה. יהי רצון שלא נבזש בעולם הזה. ולא נפלים לעולם הבא. ומלכות בית דוד משיחך תחזירנה למקומה במהרה בימינו:

(בשבת מוסיפים):

רצה והחליצנו יי אלהינו במצותיך ובמצות יום השביעי. השבת הגדול והקדוש הזה פי יום גדול וקדוש הוא מלפניך. נשבות בו ונניח בו ונתענג בו במצות חקי רצונך. ואל תהי צרה ויגון ביום מנוחתנו. והראנו בנחמת ציון במהרה בימינו. פי אתה הוא בעל הנחמות והגם שאכלנו ושתינו חרבן ביתך הגדול והקדוש לא

יְצַלִּיחַ אֶת דְּרָכֵינוּ, הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁבֹּר עַל גְּלוֹת מֵהָרָה מֵעַל צוּאֲרָנוּ, הַרְחֵמֵנוּ הוּא יוֹלִיכֵנוּ מֵהָרָה קוֹמְמִיּוֹת בְּאֲרָצֵנוּ, הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִרְפָּאֵנוּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה רְפוּאֹת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאֹת הַגּוּף, הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִפְתַּח לָנוּ אֶת יְדוֹ הַרְחִבְהָ, הַרְחֵמֵנוּ הוּא יְבָרֵךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמֶּנּוּ בְּשֵׁמוֹ הַגְּדוֹל כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּכָל מִכַּל כָּל. כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתֵנוּ יַחַד בְּרִכָּה שְׁלֵמָה. וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן, הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סִפְתָּ שְׁלוֹמוֹ:

בשבת: הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִנְחִילֵנוּ עוֹלָם שְׁכָלוֹ שֶׁבֶת וּמְנוּחָה לְחַיי הָעוֹלָמִים.

בר"ה: הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה.

בסוכות: הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִזְכֵּנוּ לִישֵׁב בְּסִפְתָּ עוֹרוֹ שֶׁל לוֹיֵתוֹ. הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ שִׁפְעַ קְדֻשָּׁה וְטָהָרָה מִשְׁבַּעַה אוֹשְׁפִיזוֹ עֲלָאִין קַדִּישׁוֹ. וְכוּתֶם תְּהֵא מְגוֹ וְצַנְהָ עָלֵינוּ:

ביום טוב: הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִנְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׁכָלוֹ טוֹב.

בחול המועד: הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִגְיַעֵנוּ לְמוֹעֲדִים אַחֲרֵים תְּבָאִים לְקִרְאָתֵנוּ לְשָׁלוֹם.

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִטַע תּוֹרָתוֹ וְאֶהְבֵּתוֹ בְּלִבֵּנוּ וְתִהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵינוּ לְבִלְתִּי נַחְטָא. וְיִהְיֶה כָּל מַעֲשֵׂינוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם:

ברכת האורה

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יְבָרֵךְ אֶת הַשְּׁלֵחַן הַזֶּה שֶׁאֲכַלְנוּ עָלָיו וַיִּסְדֵּר בּוֹ כָּל מַעֲדָנֵי עוֹלָם וַיְהִיָּה כְּשֶׁלְּחָנוּ שֶׁל אֲבָרָהֶם אָבִינוּ כָּל רָעִב מִמֶּנּוּ יֹאכֵל וְכָל צָמָא מִמֶּנּוּ יִשְׁתֶּה. וְאֵל יַחְסֵר מִמֶּנּוּ כָּל טוֹב לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים אָמֵן. הַרְחֵמֵנוּ הוּא יְבָרֵךְ בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וּבְעַל הַסְּעֵדָה הַזֹּאת. הוּא וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. בְּבָנִים שְׂיַחֲיוּ. וּבְנָכְסִים שְׂיִרְבּוּ. בְּרַךְ יי חִילוֹ וּפְעַל יְדָיו תִּרְצָה. וַיְהִי נְכֶסֶי וּנְכֶסֶינּוּ מְצַלְחִים וְקָרוֹבִים לְעִיר. וְאֵל יִזְדַּקֵּק לְפָנָיו וְלֹא לְפָנֵינוּ שׁוֹם דְּבַר חֲטָא וְהִרְהוֹר עוֹן. שֵׁשׁ וְשִׁמְחַ כָּל הַיָּמִים בְּעֶשֶׂר וּכְבוֹד

שער הדרוש

פניני דרוש מרבתינו

כולהו איתנהו בי

רבנו בחיי (ויקרא ו,ב): כתב שחתן חייב בקרבן תודה. לכאורה הרי אינו מארבעה שחיבים להודות? אלא שדורשי רשומות ביקשו ומצאו שבשמחת נישואין כלולים כל העניינים של ארבעה שצריכים להודות: עוברי ימים, יוצא מבית האסורים, גרפא מחליו, ועוברי מדבריות (ברכות נד:).

עוברי ימים: נאמר בנישואין (סוטה כ.) "קשה זווגו של אדם כקריעת ים סוף". יוצא מבית האסורים: דרשו חז"ל (סוטה כ.). את הכתוב (תהילים סח, ז): "אלקים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות", על עניני זווגים. עובר במדבר: הכתוב אומר (ירמיה כ, כ): "זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר". נתרפא מחליו: על ידי הנישואין הושלם גופו.

(ספר שהשמחה במעונו).

חתן וכלה חייבים בקורבן תודה

חידוש גדול מצאנו בבית מדרשו של רבנו בחיי (ויקרא ו,ב): "קורבן תודה בא על הנס, והוא לשון הודאה. אם היה חולה ונתרפא מביא קורבן תודה, או שאר שמחות כגון שמחת חתן וכלה, שנאמר: (ירמיה לג, יא) קול חתן וקול כלה... מביאים תודה בית ה'".

מדוע חתן וכלה חייבים בקורבן תודה?

בספר 'ברכות והודאות' מובא ביאור נפלא: הגמ' (שבועות טו): אומרת: כאשר היו מוסיפים שטח על ירושלים והעזרה, היו מביאים קורבן תודה ושרים מזמור לתודה. ללמדנו, כי הדרך להשראת שכינה בכל מקום היא ע"י הודיה. ההודיה משרה שכינה על המקום.

פמו שגילו לנו במדרש רבה (בראשית מ"ח, ז): "על כל שבח ושבח שישראל משבחין להקדוש ברוך הוא - משרה שכינתו עליהם. מה טעם, 'ואתה קדוש יושב תהלות ישראל'".

בית יהודי הוא מעון חדש לשכינה, כמובא ב'מגלה עמוקות': "לפי שהמשכן הוא נישואין וזיווג איש ואשה שם י"ה ביניהם ז"ש 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' לא אמר 'בתוכו' רק על זיווג איש ואשה קאי שכינה ביניהם". לכן שמקדשים אותו צריך להביא קורבן תודה.

קרבן תודה בשבעת ימי המילואים

מצאנו שהכוהנים לפני שהתחילו לעבוד במשכן עשו "שבעת ימי המילואים" בהם הקריבו בכל יום קרבן תודה לה' שנתן להם בביתו ובחומותיו יד ושם (רמב"ן ויקרא ח,כב). קרבן זה נקרא "קרבן איל המילואים" כי בהודיה מילא ידם לכהן לפני ה'.

גם חתן וכלה מתחילים לעבוד במשכן של השכינה - מעונם, כדי למלא את ידם ראוי להם להקריב בשבעת ימי המילואים / שבע ברכות קרבן תודה/הודיה לה' מידי יום.

מהרה... ישמע בהרי יהודה

הקשה האמרי אמת מלובלין על לשון הברכה "מהרה ה' אלוקינו ישמע בהרי יהודה" וכ"ו, הלשון ישמע אין לו הבנה לכאורה בלשון תפילה, היה צריך לומר מהרה ה' אלוקינו ישמיע או תשמיע? אמנם יש לפרש שחמשה קולות אלו הם אותם קולות שהיו במתן תורה, והקולות הללו באמת עומדים וקיימים לעד, כמו שנאמר 'קול גדול ולא יסף' (ולא פסק - עיין רש"י), רק שחסר כח התעוררות המקבל שישמע לאזניו את הקולות האלו, וזה שאנו מתפללים שעל ידי שמחת חתן וכלה נזכה להתעוררות שישמעו לאוזנינו אותן הקולות.

הנמצא בשמחת חתן וכלה ופותח את ליבו להתבונן בחסדי ה' בבריאה יכול להרגיש בליבו את אותם חמשה קולות, כמו שאמרו חז"ל כל המשמח חתן וכלה זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות.

הודיה על זווגו של אדם כקריעת ים סוף

דרשה לשבע ברכות - מאחד מחכמי ישראל שליט"א

אדם הקובע לעצמו קביעות של הודיה יומית לה' על חסדיו, אחרי שהוא מתרגל לכך, באופן טבעי כל דבר בעולם יעורר אותו להרגיש את טוב ה' ואהבתו: השמים הכחולים, העננים, הדשא הירוק, העצים, הפרחים ... כולם מגלים את החישובים הרבים שבורא העולם השקיע בהם לטובתנו ולהנאתנו. כמו המבט של מי שהיה רח"ל הרבה זמן בבית חולים, ואחר כך חוזר הביתה, באיזו התרגשות הוא מסתכל על כל הפריטים השגרתיים של העולם ... הנוף ... המשפחה ... כמה חסד! כמה טוב! כמה אהבה! [ע' שערי אהבה עמ' נ"ט, ס"ח].

יש להמליץ על הנהגה נפלאה לכל חתן וכלה - וכן לכל אדם נשוי - לקבל על עצמם לפחות פעם ביום להודות לה' שברא והזמין להם את בן/בת הזוג. וכדי שהדבר לא ישכח, כדאי לקבוע את ההודיה באיזה מקום בתפילה (כגון לפני מודים, או לפני שירת הים כדלקמן), או לפני הכניסה לבית להודות על ה"מתנה טובה" שה' נתן לו.

יש להביא מעין תקדים להנהגה זו מדברי חז"ל שאמרו "קשה

4. דוגמה של נוסח: מודה אני לפניך יוצרי ובוראי שברוב חסדך וטובך ואהבתך הנפלאה אלי נתת לי אישה טובה מתנה טובה - "מה אישׁב לה" כל תגמולהי עלי!"

זיווגו של אדם כקריעת ים סוף". כשם שלאחר קריעת ים סוף שרו עם ישראל שירת הודיה לה', כך צריך החתן לשיר ולהודות לה' - במשך כל שבעת ימי המשתה - שזכה למצוא את זיווגו. אולם אחרי שנגמר שבעת ימי המשתה אין לו להפסיק את השירה וההודיה, אלא כשם שאנו קוראים שירת הים כל יום, כך יש לו להודות כל יום לאביו הטוב והמטיב שבשמים, על המתנה הנפלאה שהעניק לו.

הנהגה יקרה זו תפתח את עיני האדם להאיר את מבטו על כל העולם הנפלא שאנחנו נמצאים בו. לראות את כל הרהיטים היפים שיש בעולם, האמורים לעורר אותנו להודות לה' באופן טבעי וספונטאני.

אדם שמודה לה' כל יום על אשתו, כשהוא מדבר לה' עליה, הוא לא יאמר "האשה אשר נתת עמדי" אלא "המתנה הנפלאה שהענקת לי!" - לא מצד נימוס ולא מצד מה שידוע שכך ראוי לדבר, אלא מצד איך שהוא רואה את האמת, ומתייחס באופן טבעי אליה תמיד.

השגת רגש זה היא המפתח לאהבת ה', והיא מטרת חינו, להשתמש בכל מה שיש בעולם להגיע לעוד ועוד הכרה מוחשית בטוב ה'. "ותמיד נספר תהלתיך" ... "מלא כל הארץ כבודו" ... "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי" ... "אין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם".

זו שיודה לה' תמיד באופן כזה, ביתם יהיה מעון לשכינה, ויזכו לחוות את קורת הרוח של גן עדן כבר בעולם הזה!

סיפורי הודיה בנישואין

תכלית הבריאה בנישואין

מסופר על הרה"ק בעל 'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע, שבא לפניו אדם שעמד להשיא את בתו, ולרש אין כל. הוזיל ה'אוהב ישראל' מכספו ונתן לו בשפע והשתתף בשמחתו. שאלוהו מקורביו מה ראה על כך, לפזר מהונו למטרה זו יותר משאר עניני צדקה?

השיב בלשונו הקדוש: תכלית הבריאה כנודע הוא להיטיב לברואיו, שיהיה יהודי שמח ומרוצה מהנהגת הבורא עמו בכל ענייניו וישמח ישראל בעושיו, זוהי תכלית הבריאה.

והנה חשבתי ומצאתי, אימתי יכול להיות איש יהודי שבע רצון ומלא שמחה בשלמות מהנהגת השם, הוי אומר: כשזוכה ליום המאושר, ואחרי שנים של דאגה וציפיה הוא מכניס את בנו או את בתו לחופה. בשעה זו נשכחים מלבו כל התלאה והסבל שאפפוהו עד עכשיו, ובחזרתו מן החופה מצב רוחו מרומם ולבו שמח כמי שאינו חסר דבר, או אז כולו מתרונן בהודיה לה' הטוב עד שמהללו בפיו, בבחינת "אָקְרָא לַאֱלֹהִים עֲלֵיוֹן לְיָאֵל גִּמְר עָלַי".

התיישבתי איפוא בדעתי, האם נכון והגון הדבר שבגלל חופן רובלים שלי תתקלקל ולא תצא לפועל תכלית כל הבריאה האלוקית, דהינו שאיש יהודי יהיה מרוצה בשלמות, ושמח ומודה על הנהג השי"ת עימו?! אמרתי לנפשי: כל הון שבעולם כדאי להוציא על כך, שהרי זוהי תכלית הבריאה.

(ע"פ מתוק האור - נישואין)

כשתלויים בהקב"ה - הזווג מגיע מהר

מספרים, כי בחור מבוגר לא חכם נכנס לאדמו"ר מגור ושאל אותו: "אומרים שיש לרבי רוח הקודש, אם כן יאמר לי הרבי מי הזווג הנכון שלי, כדי שאוכל להתארס ולהתחתן במהרה"

השיב לו הרבי: "וכי סבור אתה כי אם תדע מי זווגך, מובטח לך שתוכל להתארס מהר? ראה נא מה קרה לאליעזר עבד אברהם, שלא ידע כלל מי היא זווגו של יצחק, ובעמדו ליד הבאר הרי תוך דקות ספורות נגמר השידוך, מתוך הודיה גדולה לבורא ככתוב - "וַיִּקַּד הָאִישׁ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי אֲדֹנָי אֲבִרָהֶם אֲשֶׁר לֹא עָזַב חֶסְדּוֹ וְאַמְתּוֹ מֵעַם אֲדֹנָי אָנֹכִי בְּדֶרֶךְ נַחֲנִי יְיָ בֵּית אַחֵי אֲדֹנָי".

לעומת זאת יעקב אבינו הגיע לאותה באר, הוא ידע בדיוק מאיזו משפחה הוא אמור לקחת את השידוך, ואף ידע איזו בת משפחה מיועדת לו, ועם זאת הוא היה צריך להמתין שבע שנים עד שהתחתן, וגם אז הוא התחתן עם מישהי אחרת..."

ללמדך - אין העולם מתנהל כי אם על פי ה', וככל שאדם יודע זאת ומודה לה' על כל דבר טוב שמקבל, כך הזווג מגיע יותר מהר ובנקל.

(ע"פ מתוך האור נישואין)

”קביעות” של הודיה לה’ בזמני שמחה

פעם ניגש נכדו של הרב אביגדור מילר זצ”ל אליו באמצע חתונה משפחתית עם רשימת שאלות שהכין להציג בפניו כאשר הוא יושב ללא תעסוקה במשך הסעודה. כשניגש אליו עם השאלות, שאל אותו הרב אם השאלות סובלות דיחוי, אם כן, הוא מבקש לדחותם להזדמנות אחרת. שכן בחתונות נכדיו יש לו ”קביעות” להודות לה’ על חסדיו הגדולים שזכה לדורות ישרים עובדי ה’, ואם השאלות סובלות דיחוי חבל לבטל קביעות זו. (ספר שערי אהבה עמוד קנ”ז)

לפיכך אנחנו חייבים להודות

כיצד היו נישואיו של מרן הגראי”ל שטיינמן זצ”ל?

מסופר בספר ”כאיל תערוג”: הוא עצמו היה פליט מפולין שהגיע לשווייץ, וגם אשתו היתה פליטה. כיון שכך הם עשו חתונה קטנה, ומי חלם בכלל על נדוניה, בחופה היה בקושי מנין גברים וכמנין הזה נשים. לסעודה הוזמנו סך הכל ששה עשר איש [כל אחד עם בת זוג], כי המנות שולמו על ידי נדיבי עם, וכמה אפשר לבקש? ... כל המוזמנים דרשו בעת הסעודה. **נמצא שהיו שש עשרה דרשות**, וכדי שיהיה גם שמח בחתונה, הביאו כשלושים ילדים ממוסד ילדים סמוך, שירקדו וישירו.

אמר רבנו זצ”ל: ”אנחנו התחתנו בלי נדוניה, בלי בטחון כלכלי, רק עם בטחון בהקב”ה.” (מתוקהאור)

נסתכל קצת סביבנו: כמה מוזמנים יש, מה גודל התזמורת, וב”ה יש מי שישלם, וקצת נבין למה אנחנו חייבים להודות.

מוצרי ההודיה של "לעולם אודך"

חוברת שערי הודיה

להכנס לעולם הנפלא של ההודיה לה'

עלוני "קול תודה" ומקבץ "קול תודה"

אב תשע"ד - כסלו תשע"ו
מאמרים, סיפורים, משלים ועוד.

"פנקס הפלא"

פנקס לרישום חסדי ה'

משובץ בפסוקים, רעיונות, סיפורים ועוד.

קול תודה

דיסק "קול תודה"

מבחר קטעים מתוך הקו המחזק

מוקדים בכל רחבי הארץ, ניתן לקבל גם בדואר.

לפרטים: 055-678-56-47 או בטלמסר: 079-5420539 (שלוחה 22)

דרשות לכל אירוע

מדור דרשות לשמחות בקול תודה

ניתן לשמוע דרשה/וורט של הודיה - לכל שמחה ואירוע.

בטלפון: 03-6171190-1-26 (24 שעות ביממה).

או בחיפוש בקול הלשון: עברית, כנסים, קול תודה - גברים, שיעורים, דרשות לשמחות.

רשימת הנושאים:

1. להולדת הבן | 2. להולדת הבת | 3. שלום זכר | 4. ברית מילה
5. יום הולדת | 6. קידוש וסעודת הודיה | 7. בת מצוה | 8.
- נישואין ושבע ברכות | 9. שמחות | 10. בר מצווה | 11. פדיון הבן
12. | הקול החמישי - ההודיה לה' בחתונה

קול תודה - קו ההודיה לה'

לגברים: 03-6171190 | לנשים: 03-6171180 (במגוון שפות)

בין הנושאים בקו:

1. התחזקות יומית - שיעור יומי קצר, בנושא ההודיה. | 2.
- שיעורים מגדולי ישראל בנושא ההודיה להשם. | 3. סיפורי ישועות - אנשים מספרים כיצד ההודיה להשם הצילה אותם.
- מחזק ביותר!!! | 4. שירי הודיה לה'.

הצטרפו לרבים שהעידו שהקו שינה את חייהם לטובה ולשמחה

כשהיה משתתף רבי דב יפה זצוק"ל
 בחתונות, היה אומר בהתרגשות גדולה:
 "לא פשוט שזוכים לראות את חסד ה'
 הנפלא של ההבטחה - עוד ישמע
 בהרי יהודה קול ששון ושמחה חתן
 וכלה"

(מדברי נכדו, עלון דברי אמת - קדושים תשע"ח)

יהודי יקי,

אנה זוכה לאמוץ בחוכמה זו, ולאואו בעיניך כיצד
 גם ההבטחה על הקול החמישי "קול אומרים הודו אה
 !! זבאוג", שקול השמחה והששון במגונה יהיה ה'ודו
 אה ה' - מתקיימת מול עיניך. אמור גם אנה
 בהתבטחה גדולה: "לא פשוט שזוכים לאואו אה
 חסד ה' הנפלא של ההבטחה - קול אומרים הודו
 בשמחה חתן וכלה".

אמינו שמינו!

